

tujca. Polagoma bode tudi še veliko ljudij prišlo do prepričanja, da ni častno, da se dajo od Nemcev gospodariti in tudi tukaj pride do popolne veljave geslo, katero mora veljati za vse Slovence, Nemec ne sme biti naš gospod!

Politični pregled.

Za koga so plavali psi? — Kakor piše celovški „Mir“ bili so liberalno-nacijonalni Nemci napravili dne 5. maja srpana veliko veselico v Gorici ob Verbskem jezeru. Čisti dobiček so namenili za „Südmark“ in za otroški vrtec nemškega šulferajna v Velikovu. Da so privabili tudi take ljudi, katerim je „Südmark“ in otroški vrtec deveta briga, katerim temveč gre le za „hetz“ in kratki čas, so priredili raznovrstne zabave. Res je zbralo zelo veliko ljudstva. Kot jedna glavnih točk je bilo naznanjeno, da bode plavali psi po jezeru. Kateri pride prvi na cilj, dobi srebrn zvonec itd. Vršilo se je tako in pri tem so se dobro zabavali navzoči celovški purgarji, kakor tudi, ko so gledali skakajoče „turnarje“, ki so nastopili kakor zamurci in divjaki iz Afrike. Nehote pa moramo vprašati: za koga so plavali psi, komu na korist je bila prirejena vsa slavnost, za katero so že dolgo prej bobnali po vseh listih. Reklo se je, da za otroški vrtec v Velikovu in nemški listi so vabili na veselico, pišoč, da kdor pride, podpira s tem imenovani vrtec in vse nemštvo, katero je v Velikovu menda že v nevarnosti in katero naj zato varuje oni vrtec. Kako izpolnjuje vrtec to nalogo? Resnica je, da v vrtec zahaja le okrog 20 otrok; med njimi pa so večinoma le otroci znanih velikovških nemško-nacijonalnih magnatov na — ič, — ak, — ek itd. Za te torej se je toliko tožilo in zdihovalo po nemških listih. Za te so nabirali nemške „marke“ celo v rajhu, za te se skubijo „bidere“ purgarji in Miheljni po vseh nemških krajih za itak redke novčice. Da velikovški nemško-nacijonalni veljaki, hišni posestniki itd. morejo pošiljati svoje otroke v otroški vrtec (da jih ne moti otroško vpitje in jok, ko kujejo nove načrte zoper Slovence) — zato morajo že plavati psički po Verbskem jezeru! To je vendar dosti zanimivo in vredno, da se enkrat pribije in pokaže, kako dobro znajo nekateri za se izkoriščati tisti veliko navdušenje za — nemško stvar! Pravi „humbug“, Pribiti moramo od tej prilike še nekaj drugega. Listi poročajo, da pri veselici na Gorici svirala vojaška godba. Ravnotako je svirala prej pri slavnosti ob Beljaku, kjer so beljaški Nemci s kresovanjem kazali svoje nasprotstvo proti Slovencem in svoje navdušenje za „rajh“ prepevajoč „Wacht am Rhein“, t. j. pesem, ki je, če smo prav poučeni, v Avstriji prepovedana. Svoj čas je c. kr. vojaška godba svirala tudi pri tistim slovečem celovškem „parteitag“-u in pri mnogih drugih shodih in veselicah, ki so imele čisto strankarsk, političen značaj, da izzivajo Slovence in dragajo Nemce v boj proti nam. — Da bi bila c. kr. vojaška godba svirala kedaj na kaki slovenski slavnosti, če tudi čisto patrijotični in cesarski, tega še nismo doživeli. Radovedni smo, ali bi se tudi nam tako postreglo kakor Nemcem, ko bi danes ali jutri želeli imeti za kako slavnost vojaško godbo! Vedno se zatrjuje, in le tako je tudi prav, da mora c. kr. vojaštvo stati nad strankami, torej tudi c. kr. vojaška godba. Upravičena je zato naša zahteva, da ostani vselej nad vsemi strankami, da ne služi jednostransko tej ali oni. Ali za vse, — ali za nobeno!

Dr. Lemisch, jeden glavnih voditeljev nemških nacijonalcev na Koroškem, je besedičil na shodu v Mostiču: „Prej so živeli na Koroškem Slovenci in Nemci mirno skup; bile so malone samo nemške šole, nemške pridige; potem šele so prišli kranjski in drugi apostelnji, ki so prinesli nemir v deželo“. Gospod dohtar, s tem ste se pa pošteno — vrezali! Pridigalo se je v slovenskih farah od nekaj slovenski: „za to

ni bilo še le treba „Kranjcev“. Še le odkar liberalni listi šuntajo ljudi, se je zavolj pridig po nekaterih krajih urinil prepir — Dalje je g. dr. L. rekel, da se na shodih „slovensko-klerikalne stranke“ v gospodarskih govorih rabijo krivi zaključki. Kdo pa g. dohtarja „poučuje“, o naših shodih? Kdo drugi, kakor liberalni listi, ki glede naših shodov zavijajo ter se lažejo, kar se le da. Dokler g. dohtar crpa svojo modrost iz teh listov, ostane na krivih potih. Tudi nikjer še ni zapisano, da nacijonalna stranka z dr. L. vred v gospodarskih zadevah nezmotljiva.

Rinaldini je odšel na šesttedenski dopust. Govori se, da potem pojde v pokoj in v Trst pride za namestnika mož, ki bode pravičnejši Slovanom. To bi bila jako vesela novica, a mi jako dvomimo, da bi se obistinila. Že večkrat se je govorilo, da pojde Rinaldini, a vselej se je pokazalo, da so to bile le želje primorskih Slovanov. Na Dunaju je še nedavno imel Rinaldini popolno zaupanje odločilnih krogov. Govori se, da mu je stališče omajal Spinčičev govor pri občnem zboru „Elinosti“. Nam bi se pač čudno zdelo, da bi vitez Rinaldini sedaj šel zaradi jednega govora, ko se je znal obdržati še vzlic tolikim govorom proti njemu celo v državnem zboru. Vsekako se bode skušal še tako dolgo obdržati, da bode vodil nove volitve za mestni zbor oziroma deželni zbor v Trstu. Rinaldini dobro ve, da je za Italijana velicega pomena, da jih še on vodi.

Shod štajerskih Nemcev. — Minolo nedeljo je bil v Gradcu shod štajerskih zaupnikov liberalne stranke. Sešli so se bili največ županje. Govorili so veliko, a sklenili niso ničesa. Pokazalo se je, da glede protisemitizma in klerikalizma niso jedini in da se jedinstvo tudi več napraviti ne da. Dolenještajerski nemški župani so slikali nevarnost, ki preti od Slovencev nemškim mestom na Dolenjem Štajerskem. Za njih govore se pač nikdo dosti zmenil ni. Ta shod je najboljšje pokazal razkol mej liberalci in da nima več v deželi prave zaslombe. Celu možje, ki so liberalni zaupniki, zabavljajo zoper žide in ne morejo spoznati, čemu bi morali vedno zabavljati zoper duhovščino. Prihodnje deželnozborske volitve najbrž popolnoma pometo z liberalno stranko na Štajerskem.

Kreta. — Nada, da se skoro dožene mir na Kreti, vedno bolj gineva. Kristjanski poslanci so predložili spomenico, v kateri zahtevajo izvršitev reform. Turška vlada ni naklonjena uvedbi reform in mohamedanci krečanski ji naravnost nasprotujejo. Turški vojaki, ki so, kakor znano, sami mohamedanci, mesto, da bi skušali napraviti mir mej razdraženim ljudstvom, ropajo požigajo in more kristjane. Vojaški guverner pusti to. Civilni guverner Berovič je spoznal to veliko napako vojaštva na Kreti. Prišel je navskriž z vojaškim guvernerjem vsled tega in se pritožil proti njemu pri turški vladi. Ta je pa naklonjena vojakom in ne ve se, če bo kaj ukrenila. Velevlasti vedno priganjajo turško vlado, da kaj stori za mir. Ta seveda se ne briga za opomine, ker ve, da se ji ne more ničesar zgoditi. Kratko, položaj se je zopet zelo poostril in ne ve se kaj pride.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

Javne seje dne 17. julija t. l. so se pod predsedstvom zborničnega predsednika Ivana Perdana in ob navzočnosti vladnega zastopnika c. kr. deželno-vladnega svetnika dr. pl. Rülinga udeležili nastopni zbornični svetniki: Ivan Baumgartner, Oroslov Dolenec, Franc Hren, Anton Klein, Janko Kersnik, Josip Kušar, Alojzij Lenček, Karl Luckmann, Tom. Pavšler, Josip Rebek, Avgust Skaberne, Franc Ksav. Souvan, Feliks Stare, Valentin Sušnik in Jernej Žitnik.

Zbornični predsednik otvori sejo in pripomni, da sta zbornična svetnika Vaso Petričič in Filip Špančič svojo odsotnost opravičila z boleznijo, zbornični svetniki Ivan Dogan, Robert Drasch, Franc Kollmann, Franc Omersa in Karol Pollak pa z neodložljivimi opravki.

Overovateljema zapisnika današnje seje se imenujeta zbornična svetnika Janko Kersnika in Karol Luckmann.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Zbornični predsednik naznani, da je zbornično predsedstvo, ko je dne 19. maja t. l. preminol Nj. c. in kr. visokost presvitli gosp. nadvojvoda Karl Ludovik, prosilo c. kr. deželno predsedstvo, da naj sporoči Nj. c. in kr. apostolskemu Veličanstvu in Nj. c. in kr. visokosti presvitli gospej nadvojvodinji Mariji Tereziji najglobokeje sočutje in najiskreneje sožalje zbornice povodom velike nenadomestne izgube, ki je zadela Nj. c. in kr. apostolsko Veličanstvo in Najvišjo cesarsko hišo. Nj. c. in kr. visokost presvitlo gospo nadvojvodinjo Marijo Terezijo in vse prebivalstvo s smrtjo visokega pokojnika, pokrovitelja c. kr. avstrijskega trgovinskega muzeja, pokroviteljevega namestnika družbe Rudečega križa, ki je bil vedno velik pospeševatelj umetnostij in znanostij, industrije, trgovine in obrta ter človekoljubnih in dobrodelnih zavodov.

Na to došla sta od c. kr. deželnega predsedstva nastopna dopisa: „Nj. c. in kr. apostolsko Veličanstvo je na Najvišje znanje sporočeno sožalno izjavo povodom bridkega žalostnega dogodka v Najvišji rodbini z najiskrenejo zahvalo najmilostneje sprejeti blagovolilo“. — Nj. c. in kr. visokost presvitla gospa nadvojvodinja Marija Terezija je blagovolila izraz sožalja povodom smrti Svojega gospoda soproga ginjenega srca na znanje vzeti in mi je po Svoji višji dvornici grofici Schönfeld naročila, da častitemu predsedstvu sporočim Njeno najiskrenejšo zahvalo“.

Zbornica vzame ta naznanila stoje na znanje.

Zbornični predsednik nadalje naznani, da je vdova prerano umrlega obratnega ravnatelja Teodora pl. Scala, gospa Mina pl. Scala, izrekla zbornici zahvalo za sočutje ob bridkem udarcu, ki jo je zadel in za priznanje, katero je zbornica izrazila pokojniku za zasluge za deželo Kranjsko.

Konečno naznani zbornični predsednik nastopno pismo novega c. kr. obratnega ravnatelja c. kr. drž. železnic gosp. Ludovika Proskeja v Beljaku: „Od. Ni. prevzvišenosti gospoda c. kr. železniškega ministra z ukazom z dne 1. maja 1896, št. 717/ž. m., imenovan predstojnikom c. kr. železniškega obratnega ravnateljstva v Beljaku, usojam se uljudno sporočiti, da sem z današnjim dnem nastopil službo in se usojam izraziti zagotovilo, da bom o vseh na me stavljenih željah najnatančneje in najblagohotneje razpravljaj“. Zbornično predsedstvo je primerno odgovorilo na to pismo in pristavilo zagotovilo, da bo zbornica zmirom na to gledala, da bo gosp. c. kr. obratnega ravnatelja po svojih najboljših močeh podpirala, in kadar bo na tem, da se bo v kaki zadevi obrnil na njo.

Zbornica je vzela ta naznanila na znanje.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Dober jesih se napravi, če se vzame liter vode, liter vina ali pa jabolčnika in skupaj zmeša ter 90 g svežega kruha notri vrže in postavi na kak gorek kraj kacic osem dni. Potem se precedi jesih skozi robec v kako posodo.

Direktno zalaganje vojske so zahtevali mali obrtniki in se sedaj že tudi zares uvaja. Za letošnje leto je vojaška uprava od malih obrtnikov prevzela raznih predmetov za 367.500 gld. Oglasilo se je mnogo ponudnikov, a so jih nad 7000 zavrnil, ker sami obrta ne izvršujejo. Posebno zelo se udeležuje tega zalaganja Galicija, posebno malo pa Gorenja Avstrija. Lani je bilo z Gorenjega Avstrijskega poslanih šest čevljev, pa še tisti so se zavrnil.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Konec.)

Kmetijska podružnica novomeška želi, da bi se tatvine po vinogradih strožje kaznovale.

Tajnik Pirc pojasni, da morajo skrbeti občine za varnost poljščine.

Ista podružnica predlaga: Poselski red naj se sedanjim razmeram primerno preuredi.

Tajnik Pirc pravi, da se vedno in vedno ponavlja zahteva po preuredbi poselskega reda. Vendar ko bi vprašali zastopnika novomeške podružnice, kako in v čem naj se poselski red preuredi, bi nam težko vedel odgovoriti. Podružnica novomeška naj torej prav temeljito pretresa to vprašanje ter naj za prihodnji občni zbor konkretne predloge stavi.

Podružnica planinska želi, da bi se zatiranje hroščev splošno in strogo vršilo.

Stotnik Kump stavi resolucijo: „Zatiranje krtov naj se popolnoma zabrani“. Obvelja.

Kmetijska podružnica poljanska Dolina stavi predlog: „Lovski zakon naj se vsaj toliko popravi, da bode na svojem zemljišču smel vsak streljati“.

Ker niti lansko leto sklenjeni zakon še ni potrjen, se preide o tem predlogu na dnevni red.

Ista podružnica predlaga: Na merodajnem mestu naj bi se vplivalo na to, da bi se za Poljansko dolino nastanil živinozdravnik ali da bi vsaj živinozdravnik hodil vsak teden v Poljane. Vsprejeto.

Podružnica črnomaljska predlaga: Voznina za umetna gnojila naj bi se znižala.

Tajnik Pirc pojasni, da so železnična ravnateljstva že tako sklenila znižati voznino za umetna gnojila, ako se le 5000 kg gnojila skupaj naroči.

Vipavska podružnica predlaga:

„Ker je umnemu vinorejcu treba vedeti, katera zemlja je za to, katera za ono vrsto trte primerna, naj bi se trtorejcem zemlja brezplačno analizovala“.

Vodja Povše pove, da misli ministerstvo poslati na nekatere kraje priprave, s katerimi bode možno umnejšim kmetovalcem zemljo analizovati.

Krška podružnica želi, da bi se prošnje za brezobrestno posojilo hitreje reševale. Posojilo naj bi se dalo, še predno se vinograd zasadi.

Dr. Romih, ki ta predlog priporoča, pravi, da se potrebuje za novo zasaditev jednega hektara 1000 gld.

upravičeni zahtevati za-se pravice. Prišlo bo končno do tega, da bodo velavlasti nehote morale resneje poseči vmes, tedaj se bo pa Turčija kesala, kajti lahko se ji pripeti, da se bo šlo takrat za njen propad sploh, ali vsaj izgon iz Evrope.

Kuba. — Španiji se še vedno slaba godi na Kubi. Španjski vojaki so veliki reveži. Vlada jim ne izplačuje plač, vrhu tega jih pa nadlegujejo razne bolezni, posebno mrzlica. Glede bojev so celo uradna poročila zadnji čas izostala. Veselih poročil pač nimajo, prihranijo si torej še slaba poročila. Španjska vlada ima doma težavno stališče. Vedno jo interpelujejo poslanci o zadevah na Kubi. Kolonijski minister, da se izogne odgovorom, ne pride k sejam. Odgovarjati mora kak drug minister, ki pa na kratko zavrača interpelacije, češ, da je nepatrijotično nevoljo stresati nad ekspedicijo na Kubi. Ti zaslepljena vlada, mesto, da bi poskrbela za mir in red in to sebi v prid, pa tiraš na Kubi še nadalje nesrečno vojsko svojo domovini v izgubo.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

Zbornični tajnik poroča:

a) C. kr. deželna vlada je sporočila, da je visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje glasom ukaza z dne 12. maja 1896, št. 11.791, dovolilo todeželnim obrtnim nadaljevalnim šolam za leto 1896. nastopne podpore: v Ljubljani 2300 gld., v Postojini 250 gld., v Škofji loki 280 gld., v Kočevji 280 gld., v Krškem 300 gld., v Kranju 300 gld., v Metliki 280 gld., v Trzinu 350 gld., v Radovljici 260 gld., v Ribnici 250 gld., v Novem mestu 450 gld., v Kamniku 400 gld. in Št. Vidu 300 gld.

b) C. kr. železniško obratno ravnateljstvo v Be-ljaku je sledeče javilo: Z ozirom na Vaš cenjeni dopis št. 1973 z dne 28. oktobra 1895, s katerim so se v zmislu ukaza c. kr. glavnega ravnateljstva št. 74.910, iz maja 1895, naznanile zaželenne premembe za toletni poletni vozni red, usojamo se naznanjati, da se z ozirom na potrebno ekonomijo na lokalnih železnicah in iz prometnotehniških vzrokov ni moglo ugoditi prošnji za posebno vozno garnituro v Novo mesto.

c) Visoko c. kr. železniško ministerstvo je z ozirom na ulogo z dne 4. marca 1896, št. 274, naznanilo v prepisu sledeči na trgovsko in obrtniško zbornico v Pragi naslovljeni ukaz: Rešuje ulogo z dne 22. januarja 1896, št. 941, obžaluje c. kr. železniško ministerstvo, da ne more ugoditi želji čestite trgovske in obrtniške zbornice, da bi se jej poslala obvestila za seje državnega železniškega sveta ob istem času, ob katerem je dobe udje drž. želez. sveta. To pa zato ne, ker imajo ta obvestila strogo zaupen značaj in tudi ne z ozirom na določbe „poslovnega reda za državni železniški svet“, ki pridejo tu v poštev. C. kr. železniško ministerstvo je pa drage volje pripravljeno z ozirom na daljno prošnjo čestite zbornice, dati na razpolago poročila o sejah omenjenega sveta z „obvestili“ vred, ki po seji državnega železniškega sveta izgube svoj zaupen značaj. Zajedno je ukrenilo c. kr. železniško ministerstvo potrebno, da se dopošljejo trgovskim in obrtniškim zbornicam v njih lastno uporabo omenjena poročila s priloženimi „obvestili“ zajedno s pošiljateljico na ude državnega železniškega sveta.

d) C. kr. deželna vlada je poslala zbornici v poročilo prošnjo tukajšnjih stavbenikov in trgovcev s stavbenim materialom na c. kr. priv. južno železnico, v kateri se prosi, da bi se odpravila omejitev pri dobivanju stavbenega materiala vseh vrst, katero se ima rabiti za popravo in zopetno zgradbo poslopij v Ljubljani in okolici, katera so trpela vsled potresa. Zbornica je uvidela, da je prošnja utemeljena in jo je priporočila.

e) Zbornica je priporočala pri c. kr. finančnem ravnateljstvu v Ljubljani prošnjo tvrdk: „Kranjska industrijska družba“ na Jesenicah in „Goeppinger & Co.“ v Beli peči za dovolitev povrnitve carine v prometu za plemenčenje.

f) Prošnjo Mihaela Kosca z Vojskega za spregled doprinesbe sposobnostnega dokazila v namen nastopa samostojnega izvrševanja kovaškega obrta je zbornica priporočila pri c. kr. deželni vladi, ker se je preverila, da je prositelj večč kovač in dela že nad 15 let pri kovaštvu.

g) Prošnjo Gregorja Levstika iz Št. Jurja za spregled doprinesbe učnega spričevala v namen samostojnega izvrševanja mizarskega obrta je zbornica priporočila pri c. kr. deželni vladi, ker je prositelj dokazal, da ima zadostno praktično sposobnost za vršbo tega obrta.

h) Zbornica je priporočila pri c. kr. deželni vladi v smislu ministerskega ukaza z dne 16. sept. 1883., št. 26701, prošnjo Alojzija Mrve iz Vač za spregled doprinesbe učnega spričevala v namen nastopa mizarskega obrta.

i) Prošnjo Franca Lipuša iz Ljubljane za spregled redne doprinesbe učnega spričevala v namen nastopa stolarskega obrta je zbornica priporočila pri c. kr. deželni vladi v smislu ministerskega ukaza z dne 16. sept. 1883., št. 26701, ker se je prositelj izkazal z 20letno praktično uporabo pri stolarskem obrtu.

j) Na mestni magistrat ljubljanski je poročala zbornica v smislu zakona z dne 16. januarja 1895., drž. zak. št. 26, o prošnji Fr. Petriča v Ljubljani za dovolitev razprodaje.

k) Zbornica je priporočila pri c. kr. glavnem ravnateljstvu avstr. državnih železnic oziroma pri glavnem ravnateljstvu c. kr. priv. južne železnice prošnji lesnega trgovca J. Goljevškega v Gorici in lesnotržne tvrdke Josip Lorenci v Ljubljani za dovolitev reekspedicijskih pravic na postajah Kranj oziroma Ljubljana j. ž.

l) Na vprašanje trgovske in obrtniške zbornice v Črnovicah, če spada operiranje kurjih očes mej obrtne pravice brivcev, je zbornica na podlagi poročila obrtne zadruge brivcev in frizerjev Ljubljani poročala, da se tukaj brivci ne pečajo z operiranjem kurjih očes, da se od njih ne zahteva dotično sposobnostno dokazilo in da se sploh ne smatra, da operiranje kurjih očes spadalo mej obrtne pravice brivcev.

m) C. kr. dež. vlada je poslala v prepisu nastopni, na dež. odbor kranjski naslovljeni dopis: Visoko c. kr. trgovsko ministerstvo je rešuje tu-uradna poročila v zadevi nameravane pomnožne akcije za prebivalstvo v Kropi z ukazom z dne 17. junija 1896., št. 22.896 naznanilo sledeče: Svet za obrtno pospeševalne zadeve se je v svoji 11. seji izrekel proti dovolitvi podpore iz obrtno pospeševalnega zaklada v svrhu uvedbe izdelovanja čevljarskega blaga v Kropi. Priporočil pa je dovolitev podpore v znesku 200 gld. v izobražbo vajencev v izdelovanju

kovanih verig. Z ozirom na razloge, s katerimi utemeljuje obrtno-pospeševalni svet te predloge, smatra trgovinsko ministerstvo, da v prvo imenovano svrhu ni dovoliti podpore. Pač pa daje deželnemu odboru kranjskemu v izobrazbo vajencev v izdelovanju kovanih verig znesek 200 gld. s tem pogojem na razpolago, da dovoli isti v ravno ta namen jednak znesek. Prošnji „Prve zadruga za žrebljarsko obrt in druge izdelke iz železa v Kropi“ za podporo trgovinsko ministerstvo ne more ugoditi z ozirom na načela glede uporabe obrtno-pospeševalnega kredita. O tem se usojam slavni deželni odbor z ozirom na cenjena dopisa z dne 17. januarja 1896., št. 11342 in z dne 20. novembra 1895., št. 10.548, katerih priloge se v prigibu vračajo s to uljudno prošnjo obveščati, da slavno isto semkaj naznani, če je voljan v svrhu izobrazbe vajencev v kovanju verig napominati znesek dovoliti, da se nakaže enak znesek iz državnih sredstev v roke sl. dež. odbora.

n) Na prošnjo zborničnega predsedstva je naznanil gospod postajni načelnik južne železnice v Ljubljani, da se stavbeni material za po potresu porušene, prenovljene ali na novo zgrajene stavbe prevaža po južni železnici po izjemni tarifi XVII. v smislu pogojev propisanih pod točkami 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 z nastopnimi premembami: Olajšava se dovoli le dotičnim stavbenim gospodarjem samim in sicer na njih lastno prošnjo in mora dotični vlogi priloženo biti poterdilo ljubljanskega mestnega magistrata, iz katerega je razvidna kakavost in približna teža pošiljatev, ime in stanovališče prejemnika ter železniška postaja, od koder blago prihaja in postaja, kamor je namenjeno. — To znižanje voznine dovoljuje se tudi za pošiljatve v kraje političnih okrajev ljubljanska okolica, Kranj in Kamnik in sicer na podlagi potrdil c. kr. okr. glavarstev v Ljubljani, Kranju in Kamniku, ki imajo obsežati prej omenjene podatke. Razveljavljenje poprej navadnega in uvedba ravno navedenega znižanja se bo v kratkem objavilo.

o) V smislu zakona z dne 26. decembra 1893. drž. zak. šte. 193 in deželno-vladnega razglasa z dne 28. decembra 1894, št. 16.569, drž. zak. št. 3 iz leta 1895, poročalo se je o podelitvi dopustil za zidarski, tesarski in kamnoseški obrt, ki se raztegajo na dela na stavbah, kakor so v dotičnem kraju navadne in sicer:

1.) Na c. kr. deželno vlado, da naj se vsled rekurza Matije Pirmana iz Jarčjega vrha, občine Studenec v krškem okraju, ki se je izkazal z najmanj 4letno praktično uporabo pri tesarskem obrtu, temu podeli tesarsko dopustilo za politični okraj krški.

2.) Na c. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, da naj se Janezu Spacapan-u iz Stare Loke podeli zidarsko dopustilo za občini Stara Loka in Škofja Loka.

3.) C. kr. okrajno glavarstvo v Kočevju, da naj se podeli Janezu Erčulu iz Podpeči tesarsko dopustilo za sodni okraj velikolaški in zidarsko dopustilo Lovrencu Podlipcu iz Kopolj za občine Kopolje, Podgora, Videm, Velike Lašče, Sv. Gregor, Ribnica, Dolnja vas, Kočevje Struge in Malagora, potem Josipu Sürgeju iz Kožarjev za sodni okraj kočevski.

4.) Na c. kr. okr. glavarstvo v Krškem se je poročalo, da naj se podeli Jakobu Lešnjaku iz Volčkevasi in Josipu Rutarju iz Stare Bučke tesarsko dopustilo, potem Karolu Scangnettiju iz Vidma in Martinu Vodniku iz Češnjic zidarsko dopustilo za ves politični okraj krški.

5.) C. kr. okr. glavarstvu v Kaniku, da naj se podeli zidarsko dopustilo Janezu Koscu iz Polja za ves politični okraj kamniški in Francu Koširju iz Košiš za sodni okraj kamniški, dalje tesarsko dopustilo Boštjanu Ravnikarju iz Prevalj za sodni okraj brdski. Prošnje M. P. iz Brezja za podelitev zidarskega dopustila zbornica ni mogla priporočati, ker se ni izkazal s praktično sposobnostjo, istotako tudi ne prošnje zidarja J. T. iz Šmarce, ker ni zadostil zastevam zakona.

6.) Na c. kr. okr. glavarstvo v Litiji, da naj se zidarsko dopustilo podeli Antonu Zalatu iz Kitnega za sodne okraje Zatičina, Trebnje in Žužemperk ter Alojziju Tekavcu iz Gradaca za sodni okraj litijski.

7.) Na c. kr. okr. glavarstvo v Radovljici je poročala zbornica, da naj se podeli dopustilo za tesarski obrt Francu Zupancu iz Dvorske vasi za občine Mošnje, Radovljica, Begunje, Lesce in Breznica, Jakobu Šimnicu iz Krnice za občine Bled in Zgornje Gorje, potem, da naj se zidarsko dopustilo podeli Ermenegildu Pezza v Dovjem in Josipu Wedamu iz Trbiža za politični okraj radovljiški. Prošnje F. D. iz Lipnice za podelitev tesarskega dopustila zbornica ni mogla priporočati, ker se prositelj ni izkazal z najmanj 4letno praktično uporabo pri tem obrtu.

8.) Na c. kr. okr. glavarstvo v Ljubljani, da naj se podeli zidarsko dopustilo Jerneju Kebru iz Spodnje Hrušice za sodni okraj ljubljanske okolice, Janezu Kogovšekcu iz Vrzdence in Janezu Preglu iz Ljubljane za politični okraj ljubljanske okolice in Antonu Kocjanu iz Verbljen za občine Studenec, Iškavas, Pijava Gorica, Tomišelj, Želimlje, Verbljene in Preserje, dalje dopustilo za tesarski obrt Jožefu Peklaju iz Lukovice, Matevžu Pircu iz Pec in Martinu Gliha iz Šmarja za politični okraj ljubljanske okolice, Jakobu Ločnikarju iz Svilj za občine Medvode, Šmartno, Št. Vid, M. D. v Polji, Moste, Zgornja Šiška in Černuče, Anton Marnu iz Sap za občine Šmarje, Grosuplje, Št. Jurje, Račna in Studenec. Glede prošnje Antona Cankarja iz Studenca za podelitev tesarskega dopustila, se je zbornica izrekla, da mu naj se le podeli dopustilo, če se izkaže s 4letno praktično uporabo pri tem obrtu.

9.) Na c. kr. okr. glavarstvo v Logatcu se je izrekla zbornica, da naj se podeli Francu Sterletu iz Podloža dopustilo za kamnoseški obrt za sodna okraja Lož in Cirknica in Antonu Bečaju iz Hruškarjev zidarsko dopustilo za ves politični okraj logaški. Zbornica ni mogla priporočati prošnje M. Č. iz Predgriž in F. S. iz Žiberš za podelitev zidarskega dopustila, ker se prositelja nista izkazala s postavno zahtevano 4letno praktično uporabo pri tem obrtu.

10.) C. kr. okrajnemu glavarstvu v Novem mestu je zbornica poročala, da naj se Antonu Skerbetu iz Žužemperka razširi zidarsko dopustilo na sodne okraje Novo mesto, Trebnje in Kočevje.

11.) Zbornica je priporočala pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Črnomlju prošnjo kamnoseka Jakoba Zearo iz Gradaca za podelitev dopustila za kamnoseški obrt za ves politični okraj črnomaljski. Zbornica odobri naknadno ta poročila.

III. Zbornični svetnik Alojzij Lenček poroča, da je visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo poslalo nastopni ukaz vsem trgovskim in obrtniškim zbornicam:

„V svoji 473 seji najjste sesije dne 27. marca 1896 je poslanska zbornica državnega zbora odobrila z nekimi premembami vladno predlogo, katera obsega

določila v varstvo odškodovavja glede količine in kakavosti blaga v prometu. S členom I. vladne predloge se trgovinski minister pooblašča, da za gotove vrste domačega in tujega blaga, ki je namenjeno za domačo trgovino in se kakor že bode zavito prodaja na drobno in glede katerega je potrebno, da se kaj stori v varstvo proti prikrajševanju količine, po zaslišanju trgovskih in obrtniških zbornic naredbenim potom propiše, da je tako blago, v kolikor se njega količina kupovalcu ne navaga, nameri ali našteje, le pod izrecnim oznamenilom množine, (teže mere števila) sploh, ali s kakim natančneje določenim oznamenilom previdno, smeti prodajati, v prodaji imeti ali sicer v promet spraviti. Po sklepu poslanske zbornice imajo trgovske in obrtniške zbornice ob oddaji svojih poročil o takih naredbah zaslišati vdeležene zadrage. Če tudi ima o vzprejemu poslednjega določila v zakon razpravljati še gosposka zbornica in mora vse to še Najvišje potrjenje dobiti, vendar je trgovinsko ministerstvo še zdaj ukrenilo, da je o načrtu prve naredbe, ki se ima izdati na podlagi člena I., zaslišati zadrage. Ta načrt se je sestavil na podlagi opetovano došlih poročil trgovskih in obrtniških zbornic, je torej vspeh natančnih obravnav. Potrebno pa je bilo izmed mnogih različnih predlogov zbornic in drugih faktorjev odbrati le nekatere primerne in se najprve odločiti za obligatorično oznamenovanje le onih predmetov, glede katerih so zbornice skoraj jednoglasne predloge stavile. Čestita zbornica se torej prosi, da o priloženem načrtu naredbe, s katero se za gotove vrste blaga propisuje kolikostno oznamenilo, čim preje zasliši one zadrage v zborničnem okraju, katere z ozirom na predmete, našteje v tej naredbi, pridejo v poštev. Poročila zadrug naj bi v prvi vrsti določila vrste blaga, katero se mora oznamenovati (§ 1.) v drugi vrsti pa naj se zadrage izreko, kako naj se oznamenuje blago. (§ 2. načrta.) Zbornica se je ob sporočilu zgornjega ministerskega ukaza in naredbenega načrta obrnila na udeležene zadrage za poročila. Doslej došla so 4 poročila in sicer ono gremija trgovcev v Ljubljani in zadrug trgovcev v Metliki. Kostanjevici in Kamniku. Napominani načrt naredbe se glasi: § 1. Na podlagi zakona z dne se odreja, da je nastopno blago, v kolikor se njegova količina kupovalcu ne navaga, nameri ali našteje, le pod izrecnim oznamenilom množine (teže, mere ali števila) smeti prodajati, v prodaji imeti, ali isto sicer v promet spraviti: gumbe, zaponke, žreblje, iglarsko blago, iglice, zakovice, vijake, čevljarske cveke, šila, zapončne samice, jeklena peresa. § 2. — V § 1. propisano oznamenilo mora biti trgovski navadi primerno, lahko vidno in popolnoma razločno, isto se more, kakor je že trgovska navada ali na blagu samem ali pa na tega ovoju napraviti. Če se oznamenuje po teži, je pod to razumeti čisto težo. § 3. Ta naredba stopi v veljavo po preteku 6 mesecev od dneva ko se objavi. Iz poročil zadrug je posneti, da so za to naredbo. Gremij trgovcev v Ljubljani pripominja, da je natančna določitev seznama blaga vsled njegove mnogovrstnosti nemogoča. Odsek je iz prejšnjih sklepov zborničnih povzel, da se je ta že v svojih prejšnjih poročilih za to izrekla, da se sme blago, katerega količina se kupovalcu ne navaga, nameri ali našteje, le pod izrecnim oznamenilom množine (teže, mere ali števila) prodajati, na prodaj in sicer v promet spraviti, ker le na ta način je moči kupovalca varovati oškodovanja. Ureditev trgo-

vine v napominanem smislu je pa tudi v interesu reelnih trgovcev, ker so tudi ti s tako naredbo varovani nereelne konkurence. Odsek je mnenja, da je v seznam sprejeti še drugo blago, bo to itak visoko trgovinsko ministerstvo storilo. Odsek torej predlaga: Čestita zbornica naj ob predložitvi izraženih mnenj zadrug predloži svoje poročilo visokemu c. kr. trgovinskemu ministerstvu. Predlog se sprejme.

Zbornični tajnik poroča o nastopnem dopisu c. kr. deželne vlade:

Visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo se je glasom ukaza z dne 2. marca 1896., št. 9033, začela baviti z ureditvijo pomočništva izven delavnice in domače obrtnosti in daje sporazumno z vis. c. kr. ministerstvom za notranje stvari vrsto predlogov v pretres. Napominani visoki ukaz se glasi doslovno sledeče: Neprilike, ki so se tekom časa pokazale pri obrtni delavnosti znani pod imenom „pomočništvo izven delavnice“ (Sitzgesellenwesen), bile so, kakor znano predmet parlamentarni enketi leta 1893., kakor tudi pismenemu poizvedovanju, katero je l. 1892 uprizorilo c. kr. trgovinsko ministerstvo potom političnih deželnih oblastev. Socijalne škode „pomočništva izven delavnice“ so se priznale pri tej priliki skoraj jednoglasno. Dejanstveno se mora priznati da pomočništva izven delavnice, kakor se je razvilo posebno v večjih mestih in obrtnih središčih, pospešuje neopravičeno obrtovanje; da se ravno ta delavska kategorija more najlažje izkoriščati in se nahaja radi tega tudi deloma v najslabšem socijalnem položaju; da se določbe za varstvo delavcev pri tej kategoriji prezirajo; da se čestokrat daje delo mladim pomožnim delavcem, ki se niso nikoli redno izobrazili v obrtu, torej delajo brez koristi z ozirom na njih prihodnost, s čimer se napravlja ob enem težeča konkurenca obdačenemu obrtu. Hočemo li odstraniti in izlečiti te neprilike, se to ne more zgoditi z enostavno prepovedjo za te vrste dela, ker bi se s tem provzročile ekonomiske škode v širnih krogih. More se temveč misliti le na tako ureditev, ki je sposobna, ne da bi silovito posegla v ukorinjene, na socijalnem razvoju sloneče razmere, odstraniti ali oslabiti javnim koristim škodljive pojave te vrste obrtovanja. Teženje po umevni omejitvi „pomočništva izven delavnice“, ki mora biti prvi korak pri tej ureditvi, pa kažejo, da je ta pridobitni način tako tesno spojen z domačo obrtnostjo, da je že omejitev pomočništva izven delavnice proti tej sorodni vrsti opravila zvezana s težkočami, in da se v obče jeden način pridobitne delavnosti ne da brez druge urediti. Potem, ko so bile že po členu V. lit. d. razglasilnega patenta k obrtnemu redu z dne 20. decembra 1859 (drž. zak. št. 227), od veljave obrtnega reda izvzete one pridobitne stroke, ki spadajo v kategorijo domačega postranskega opravila in katero vrše navadni člani lastne družine, je nadalje po določbi § 1. obrtne novele z dne 15. marca 1883 (drž. zak. št. 39), vsa domača industrija v obče izvzeta od uvrstitve mej obrte. Nedostatek postavne definicije za domačo industrijo je odstranil tukajšnji ukaz z dne 16. septembra 1883 št. 26.701, po katerem se ima v obče smatrati za domačo industrijo ono obrtno produktivno delo, ki je izvršujejo vsled krajevine navade ljudje v svojih bivališčih, bodi si kot glavno, bodisi kot postransko opravilo, toda na ta način, da ti ljudje pri svojem pridobitnem opravilu, če je ne izvršujejo osebno, nimajo nobenih obrtnih pomočnikov (pomagačev, pomočnikov, vajencev); temveč rabijo v to svrhu svoje

lastne družine. Zakon z dne 30. marca 1888. drž. zak. št. 33), glede zavarovanja delavcev proti boleznim, se je v § 3. v bistvu oziral na omenjeno definicijo za domačo industrijo v tem, da ni podvrgel domače industrije obveznemu zavarovanju proti boleznim, in je pojem le v toliko še bolj razširil, da je izločil moment krajevne navade od kriterijev domače industrije. Da so se pokazali pri teh, pod domačo industrijo v zmišlu gornjih definicij spadajočih obrtnijah velike narodno-gospodarske kvarljivosti, se v obče priznava.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Pretopljenje medi. Če se pretopi star mesing je dobro, če se pridene do 2 stotini aluminija. Med je potem mnogo lepša in trpežnejša.

Varenje aluminija je jako težavno. Dolgo se je celo mislilo, da se aluminij sploh zvariti ne da. S srebrnim kloridom se pa vendar da tudi zvariti, kakor se je pokazalo.

Apnene lise spraviš iz obleke, ako jih drgneš s cunjjo, katere si omočil v jesih. Seveda je treba hiteti, da se apno pregloboko v obleko ne vje.

Trg za kožuhovino. V Irbitu pride na trg slednje leto 4 milijone veverčnih, 800.000 zajčjih, 46 cobelskih, nad 40 000 lesičjih, 3500 medvedjih, 68 000 hermelinovih, 80 000 jazbečevih in 12 000 severnolesičjih kož. Koliko časa bi to pač Rusija mogla prodati slednje leto toliko kož.

Kmetijstvo.

„Društvo avstrijskih narodov“.

Vzlic vsem narodnostnim, političnim in religioznim nasprotstvom veže vse avstrijske narode vendar vez čistega človekoljubja, katero se je o raznih prilikah izkazalo tako sijajno, kakor redko kje drugod. Ako zadene kak kraj velika nesreča, hite vsi prebivalci te slavne države, da z združenimi močmi prinese prizadetim ponešrečencem prvo pomoč.

Ta podpora o velikih nezgodah je doslej še vedno samo hipna in neorganizovana, kar je dobri stvari na kvar. Vsled tega se je cela vrsta odličnih mož združila v namen, zasnovati društvo, kateremu bi bila naloga, izvršiti primerno organizacijo dobrodelnosti s posebnim ozirom na velike elementarne katastrofe.

Poslanec Biankini je stvar prvi sprožil s posebno interpelacijo, s katero je pozval vlado, naj nameravanemu podjetju nakloni največjo moralno podporo.

Društvo ima namen, nabirati prostovoljnih prispevkov, kateri bi se porabili, čim bi se kje zgodila kaka nesreča.

„Društvo avstrijskih narodov“ računa pri svojem delu na pomoč vseh avstrijskih prebivalcev, in sicer računa na podporo v denarju in v žitu.

Denar misli dobiti na ta način, da bi daroval vsak v mestih živeči človek na leto 2 kr., vsaka hiša pa bi na leto plačevala 10 kr., za kar bi v slučaju požara, povodnji ali potresa dobila takoj podporo 50 gld. Vrh tega

bi vsak prebivalec naše države na leto daroval še 2 kr., iz katerih prispevkov bi dobivali humanitarni zavodi primerne podpore do najvišjega zneska 1000 gld.

Ker kmetovalec laglje da žito nego denar, bi se na deželi pobiralo žito. Vsakdo bi daroval žita v vrednosti 2 kr. Žito bi se shranilo pri enem posestnikov v vasi, a naznanilo bi se okr. glavarstvu, koliko ga je na razpolaganje. V slučaju potrebe bi se žito na dotični kraj poslalo in razdelilo.

Na ta način bi se dobilo na leto 1,200.000 gld. denarja, oziroma kakih 40.000 vreč žita. Ako bi se kje primerila nesreča, prišel bi društveni uradnik takoj na lice mesta in bi takoj vsakemu ponesrečencu odštél 10 gld., oziroma mu dal za hišo 50 gld., vrh tega bi društvo koj začelo nabiranje darov za dotični kraj in bi tudi poslalo žita, kolikor bi ga bilo treba. Na novo nabrani denar bi se takoj razdelil.

Goldinar in še več gre nepremožnemu človeku težko izpod palca, rad pa žrtvuje nekaj krajcarjev. Zategadelj upa društvo, da uvede poštna uprava „dobrodelne dopisnice“, namreč dopisnice, katere bi se prodajale po 2 kr., 3 kr., 5 kr. in 10 kr. Kdor bi hotel društvu darovati kaj, bi kupil tako dopisnico in zapisal nanjo, v kak namen daruje. Društvo bi potem dobilo od pošte dotični denar. To je kaj pripraven način, kateri se gotovo obnese.

Da se zasnovano društvo čim prej ustanovi, je želeli, naj bi vsaka občina z dopisnico sporočila začasnemu odboru, da to misel odobrava. Naslov se glasi: *Vorbereitendes Comité des „Oesterr. Völker-Vereines“*, Wien, VIII., Florianigasse Nr. 5 (Buchhandlung).

Kmetijske raznoterosti.

Zeleni deli trte — dobra živinska krma. Po trti je večkrat potreba odlomiti posamične liste, ali mladike trte, da trta preveč svoje moči za rast ne porabi, premalo pa za grozdje. Odlomljeni deli se običajno puščajo v vinogradu, kar pa ni priporočila vredno, kajti kupi taci stvari so dobro zavetje za škodljive živali in v njih se pleme prav dobro razvija. Bolj pametno je, če se daje listje živini, ko ga jako rada poje, dokler je sveže. Če se je tudi škropilo z modro galico, se vendar ni bati, da bi listje bilo škodljivo.

Krave moraš križem mlesti. Mnogobrojne skušnje so pokazale, da dajo krave več mleka in boljše mleko, ako se križem molze, nego bi se ravno molze.

Odprava duha po krmi iz masla. Če mleko precej posnameš, ko je pomolženo, ne bode surovo maslo imelo za prvega duha po krmi. Ta duh se v mleku še le pozneje prav razvije. Seveda je za tako ravnanje potreba posebnih strojev.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

Peto poglavje.

P a s t.

(Dalje.)

Oče je umolknil in povetil glavo. Globoko je vzdihnil in pogledal okrog, kakor bi zopet videl ta

voda pa ni, da bi se bila dežela ne mogla uvrstiti pod dve poštni ravnateljstvi, n. pr. Južni Štajer pod tržaško in severni pod graško, ravno tako se razdeli tudi Koroška. Uprava poštna nima nič opraviti z deželno samoupravo, in se torej lahko uredi brez ozira na deželne meje.

Politični pregled.

Državni zbor se snide baje okrog 20. do 24. sept. Vlada želi, da reši še do novega leta državni proračun za bodoče leto in domovinski zakon, davčno reformo in še nekaj manjših predlog. Budgetni odsek bode moral zlasti pridno delati, ako bode hotel ustreči vladi. Pogodba z Ogersko pa najbrž v tem zasedanju ne pride več na vrsto, kajti ni upanja, da bi pogajanja s parlamentarnimi skupinami državnih zborov obeh državnih polovic se tako ugodno izvršila, da bi vlada si upala temu državnemu zboru pogodbo predložiti. Sedanji vladni pristaši se tudi upirajo, da bi pred volitvami se obnovila pogodba, ker se boje, da bi jim to škodovalo pri bodočih državnoborskih volitvah.

Volitve na Koroškem. — Volitve za deželni zbor koroški so razpisane na 21., 25. in 29. septembra. Nekaj se govori, da bodo Slovenci in Nemci skupno postopali.

Kvota. — Dosedaj je bila navada, da se je pri določevanju kvote dva odstotka najprej odločilo Ogerski, in še le ostalih 98 % se je razdelilo mej Avstrijo in Ogersko v razmeri 70 : 30. Sedaj pa Ogerska plačuje 32 6, Avstrija pa 67 4. Sedaj je ogerska vlada pripravljena privoliti, da bi Ogri plačevali 35 %, a bi se poprej ne odračunoval znesek za vojaško granico. V vsem Ogri hočejo več plačevati 2 4 odstotka. V vsem bi k skupnim državnim doneskom, ki znašajo okroglih 100 milijonov, Ogri donašali okroglih 2 1/2 več, kakor so dosedaj. Pri tem pa še hočejo cel kup drugih ugodnostij, katerih dosedaj niso imeli. Stranke ogerske se pa branijo še v to neznatno povišanje privoliti.

Italija. — Mej tem, ko se z jedne strani dementuje vest, da se zaroči italijanski kraljevič s črnogorsko princezinjo Heleno, se z druge strani poroča, da se laški kralj dogovarja z ruskim carjem glede te zadeve, da je poslednji že dovolil prestop princezinje od pravoslavne h katoliški veri in da bo zaroka v bližnji bodočnosti. Da stori Italija to zvezo, pri tem jo vodijo povsem politični oziri.

Turčija. — Na treh krajih ima todobna Turčija opraviti z vstaši. V Mali Aziji z Druzi, v Evropi pa z vstaši v Makedoniji in na Kreti. Slaba uprava turške vlade je prisilila podanike turške, da so prijeli za orožje. V prvi vrsti se trudi Turčija, da uduši vstajo mej Druzi, da bo mogla tem uspešneje poseči mej vstaške razmere v Makedoniji in na Kreti. Vstajo v Makedoniji so uprizorili Grki. Ti so oborožili vstaše. Ko bi Grke podpirali tudi Bolgari, ki so v večini v Makedoniji, potem bi bilo upati, da kaj opravijo proti Turčiji, tako pa se utegnejo prevariti v svojih nakanah. Tudi vstaške čete na Kreti na tihem a uspešno podpira Grška. Velevlasti so sicer opozorile Grško, da ne sme podpirati vstašev, toda ta se ne zmeni dosti za to, ker vidi, da tudi že nekatere velevlasti simpatizujejo z vstaši. Položaj na Kreti in sploh v Turčiji je jako resen. Nezadovoljnost ni samo mej kristjani, temveč tudi mej mohamedanci. Ti so posebno nevoljni, ker morajo vsled neprestanih nemirov vedno vojake služiti. Ker nemire provzročujejo kristjani, se mohamedanski vojaki nad temi znašajo. Ker turška vlada ne ustreže zahtevam kristjanov, vidijo mohamedanski vojaki v nji svojo podpornico in vsled tega napadajo ti tako surovo in ljuto uboge kristjane ter jih preganjajo in more. Pogajanja mej sultanom in kristjani so se baje popolnoma razbila. Vstaši hočejo sedaj proglasiti Kreto za pokrajino Grške. Poslednja vstaše dobro podpira. Če se velevlasti ne bodo odločno postavile proti Grški, se tej posreči

pridobiti Kreto. V namen, da bi imela lažje delo na Kreti, neti Grška nemire in vstaje tudi po ostali Turčiji. V vsem so razmere po celi Turčiji neznosne in naravno je, da listi že prinašajo programe, po katerih naj bi se Turčija razdelila mej velevlasti. Priti bode do tega moralo, sicer ne bo konca moretev in preganjanja kristjanov po Turčiji. Turčija sama ni več zmožna vladati svojih sedanjih dežel.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

V tem oziru opozarjamo samo na izvrstno obravnavo teh razmer, katero je podal c. kr. osrednji obrtni nadzornik in ki se glasi:

„Nemogoče je tu v narodno gospodarsko življenje segajoči predlog razmotriti, ne da bi se zajedno ozrli na domačo obrtnost (industrijo) in njen položaj v avstrijskem obrtnem pravu.

§ 1. novela k obrtnemu zakonu z dne 15. marca 1883 pravi namreč: domača obrtnost v obče ni uvrščena mej obrte sploh. Ker že člen V. lit. d) uvodnega zakona k obrtnemu redu z dne 20. decembra 1859 izvzema iz veljavnostnega okoliša obrtnega reda one pridobitne stroke, ki spadajo v kategorijo domačih postranskih poslov in katere vrše navadni člani lastne družine, sledi neposredno iz tega, da smatra avstrijsko obrtno prava za domačo obrtnost tudi še druge, kakor ravno imenovana opravila. Na razširjatev tega pojma se ozira tudi ukaz trgovinskega ministerstva z dne 16. sept. 1883, št. 26701, po katerem je smatrati za domačo obrtnost ono obrtno produktivno delo, katero izvršujejo vsled krajevne navade ljudje v svojih bivališčih, bodisi kot glavno ali kot postransko opravilo, toda na ta način, da ti ljudje nimajo pri svoji pridobitni delavnosti, če je ne izvršujejo osebno, nobenih obrtnih pomočnikov (pomagačev, pomočnikov, vajencev), temveč rabijo v to svrhu svoje lastne družine.

Pri nas nahajamo domačo obrtnost v vseh oblikah, kar se razvidi jasno iz položaja in zgodovine avstrijske, in sicer kot: domačo pridnost v družini, posel deželana poleg njegove kmetovalske in gozdarske poklicne delavnosti, domači postranski posel sploh kot lokalizovano rokodelstvo (izdelovanje žepnih nožev v Truttenbachu, izdelovanje čevljarskega blaga v Galiciji, industrija lesnega blaga v Vihtavi (Viehtau), lesna rezbarija v Fassa- in Grödner-dolini, izdelovanje krtač in čopičev v Karlsdorfu na Moravskem, slednjič kot takozvano tovarniško domačo industrijo (izdelovanje čevljarskega blaga, oblačil, perila, rokovic, vezenin, tkanin in pletenin, mrežic za lase, gumbov, lesenega blaga).

Vsled dozdevno velikih koristij, katere ima vsaka vrsta domače obrtne delavnosti za delavce in njihno družinsko življenje, je popolnoma umevno, da je zakonodajstvo izvzelo domačo obrtnost, ko je navezalo nastop in vršitev obrtov na gotove pridržke, oziroma na izpolnitev gotovih pogojev. Ni dvoma, da je hotel zakonodajalec s to določbo se ozirati na socialne in npravstvene prednosti domače obrtnosti ne pa pospeševati bujnega prospevanja onih škodljivih pojavov, katere danes žalibog vidimo v glavni obliki takozvane tovarniške domače obrtnosti (vštevši pomočništvo izven delavnice).

Velika produkcijska podvzvetja temeljijo čisto na tem, da podjetnik v svrhu izdelatve obrtnih izdelkov za masni konsum odda proti plačilu od kosa izdelovalcem v lastnih stanovanjih ali delavnicah surovino več ali manj pripravljeno ali prikrojeno, pri čemur jim predpiše vrsto in obliko predmetov, ktere imajo dobaviti. Surovino izroča ali naravnost podjetnik ali pa poslovođa, kateri sprejema ukaze od podjetnika in jih sporoča izdelovalcem. Če je treba, dobe ti izdelovalci od podjetnika poleg surovine (in pritklin) tudi še potrebno orodje in stroje (statve, šivalne stroje, stroje za pletenje, stroje za vezenje). Često so ti izdelovalci z več podjetniki v plačilnem razmerju in delajo tudi s pomočjo pcмагаčev, ki spadajo ali k lastni družini, ali pa se imajo (kot pomočniki in vajenci) prištevati h kategoriji obrtnih pomožnih delavcev.

V kolikor pa posamezen delavec brez primoci tujih pomožnih močij, če tudi na tuj račun dela, spada vsled ministerskega ukaza z dne 16. septembra 1883., št. 26791, v kategorijo domače-obrtnih delavcev in obdrži ta značaj tudi takrat, ako ne sodelujejo samo žena in otroci, ampak eventuelno tuje osebe; samo morejo poslednji biti sprejeti na podlagi poselskih, ne pa delavskih knjižic, tako da je mogoče, da, če tudi le na videz vrše domača dela, spadajo vendar k družini. Le prevečkrat se razločuje torej ta „domače-obrtni“ delavec od tovarniškega delavca v svem razmerju proti podjetniku (delodajalcu) le v tem, da prvi v svojem lastnem stanovanju, oziroma delavnici dela in ne v tovarni, zato pa ne uživa obširnega varstva obrtnega zakona. (Domače obrtni) podjetnik stoji v svoji lastnosti kot založnik nekako v sredi mej producentom (tovarnarjem) in trgovcem; on potrebuje samo obratno in nobene napravne glavnice, kar samo ga že manj veže, kakor posestnika tovarne, kateremu je ravno obstoj in nadaljni obrat tovarne bolj pri srcu, kakor pa podjetnemu založniku njegova založna kupčija, katero lahko opusti brez velikih težkoč in z neznatno izgubo, zato pa more tu rabljeno obratno glavnico obrniti za kako drugo podjetje. Zanj je malone izključno le zasebna gospodarska korist trgovčeva merodejna. Dobro vedoč, da je absolutni dobiček navadno večji pri, če tudi manjšem, pa tem večkrat se ponavljajočem posamnem zaslužku, kakor pa pri posamnem velikem zaslužku, na čegar povratek se ne more računati, misli najpoprej na to, kako bi bolj razširil razpečevalni okoliš svojim založnim predmetom. Znižanje cene mu zategadelj ni tuje. Po razširjavi razpečevalnega okoliša s časoma se pomnožeči transportni stroški in ceneje ponudbe tekmujočih podjetij, ukratijo vendar konkurenčno zmožnost njegovim založnim predmetom, tako, da si mora sedaj pomagati s tem, da pomnožene stroške, oziroma izsiljena znižanja cene prevrne na izdelovalca, oziroma, da mu jih omogoči poslednji. S tem se začena pravo izkoriščanje delavne moči, in sicer ne samo otroške po stariših, ampak tudi one starišev po delodajalcu. Poslednje je tem lažje mogoče, ker se delavci celo umetnemu znižanju plačila razmeroma malo protivijo vsled njihnega osamljenja in vsled tega, ker jim ovira svobodno selitev družinska vez, včasih pa tudi malo posestvo. Na ta način se razlagajo tudi vedne tožbe zaradi padajočega mezdnege postavka, oziroma zaradi z ozirom na tovarne neprijemno nizkega zaslužka. Dejstvo je, da se čisto zgođe vsled bede poneverjenja surovin, prikazen, ki se je hudo razširila mej tkavci v Prostejevu in ki razun

tega soupliva na nizko stopinjo mezde. Tu slikani, s tem produkcijskim obratom spojeni narodnogospodarski kviri so, ki se nahajajo v vseh tkavskih pokrajinah, osobito pa v sudetskih deželah in ki morejo deloma razložiti ono „tkalsko bedo“, ki je že postala žalostno slavna. Take in jednake prikazni se kažejo več ali manj povsod tam, kjer odvisi zavisnost delavčeva od vrste obrata.

Če še pomislimo, da vsi ti delavci vsled § 3. zakona z dne 30. marca 1888., drž. zak. št. 33, ki je sprejel definicijo ministerskega ukaza z dne 16. sept. 1883., št. 26.701, niso podvrženi obvezni dolžnosti zavarovanja proti boleznim, določba, ki je zopet le na korist podjetniku, ker ga oprošča od vsake dolžnosti plačevanja prispevkov, ne more se nikdo obraniti prepričanja, da predpis § 1. obrtn. reda, o katerem govorimo in vsled katerega je domača obrtnost izvzeta od uvrstitve mej obrte, kakor se rabi sedaj, ni na noben način delavcem, ampak le v marsikaterem oziru prednosti uživajočim podjetnikom na korist. Take rezke razmere, kakor smo jih ravno opisali so nemogoče v pravi tovarniški obrtniji; kajti ozir na glavnico, ki je investovana v tovarniškem poslopi in njegovi opravi, sam že sili posestnika, da je ravno tako popustljiv nasproti delavcem, kakor da tudi misli na pota in sredstva, ki bi omogočila zjedinjenje mej konkurenti v svrhu ureditve tržnih cen. Ta veliki razloček mej raznovrstnimi interesi se pokaže osobito tedaj natanko, kadar je podjetnik zajedno založnik in tovarnar; kot poslednji je nasproti delavcem veliko bolj prijenljiv, dočim daje onim delavcem, ki delajo izven tovarne, ono delo, ki ne vzdrži višje mezde zaradi omenjenega razpečevalnega okoliša ali zaradi nizke tržne cene. Velik del pomočnikov izven delavnice pa spada v kategorijo domače-obrtnih delavcev, katerih zavisti ne vredni gospodarski položaj sam že more razložiti predlog, o katerem govorimo. Ta žalostni položaj ne postane nič boljši vsled tega, da se more obrtno-pravni položaj pomočnika izven delavnice tudi še z vsakim dnevom spremeniti. Kajti v onem trenutku, ko vzame tujega sodelavca, ki ne spada k njegovi družini, izgubi značaj domače-obrtnega delavca in postane s sodelavcem vred obrtni pomnožni delavec založnikov, oziroma podjetnikov. More se pa po okoliščinah to vprašanje tudi tako zaviti, če ti delavci izven delavnice, ki dajejo delo tujim pomožnim delavcem in so toraj pravzaprav kosni mojstri, ne spadajo v kategorijo samostojnih podjetnikov, vprašanje, katero se more pač le od slučaja do slučaja rešiti z ozirom na raznovrstne razmere in obrtne stroke (naj se pomisli le na strugarje bisernih matic in na rokavičarice). Pomočništvo izven delavnice in ž njim spojeni kviri niso nastali danes; zasledovati jih moremo na Avstrijskem nazaj do onega časa, ko se je začela brezmejna obrtna prostost, ki je pospeševala nastanek novih obrtnij in je tem dovela osebe brez mojsterskih pravic, ki so začetkoma prostovoljno in izjemoma, potem pa prisiljene vsled svoje gospodarske odvisnosti, delale nepretrgoma za tuj račun. Pri sedaj veljavnem obrtnem redu se razvija ta delavski zistem kolikor možno še divneje, ker ima pomočništvo izven delavnice, posebno v konfekcijskih kupčijah, veliko podporo in je kosni mojstri sami pospešujejo še v tem oziru, ker da imajo cene delavske moči tem kažejo pot, da postanejo v razmeroma kratkem času „samostojni“. Strogo vzeto imamo v vseh teh slučajih opraviti z obrtnimi pomnožnimi delavci, ki v svojih lastnih stanovanjih

delajo za tuj račun proti mezdi. Ti pa bi morali biti ravno tako, kakor drugi obrtni pomožni delavci, deležni dobrot obrtnega reda, zavarovanja proti boleznim in eventualno tudi proti nezgodam. Morali bi pa prevzeti mala bremena, ki nastanejo vsled tega. Ker bi imeli zategatelj tudi delodajalci dolžnosti, ne mikalo bi jih več imeti pomočnike izven delavnice in odpomoglo bi se marsikaterim tožbam, ki so prozročile, da je dozorel predlog, da naj se odpravi pomočništvo izven delavnice. Samo ob sebi je umevno, da bi se morala ta ureditev obrtno-pravnega stališča ozirati na vse pomočnike izven delavnice, torej tudi za one, ki spadajo pod pojem domače-obrtnih delavcev, tako, da bi se imel najprvo pač napominani ministerski ukaz z dne 16. septembra 1883., št. 27.701, spremeniti tako, da bi se z ozirom na tam omenjene delavce stvar omejila tako, da bi ti ne smeli biti v nikakem mezdnem razmerju k podjetniku (tovarnarju, založniku, faktorju itd.), če bi hoteli veljati za domače obrtne delavce. Glasiti bi se moralo ondi: „Za domačo obrtnost je v obče smatrati ono obrtno produktivno delo, ki je vsled krajevnih navad vrše osebe v svojih stanovanjih, bodisi kot glavni ali kot postranski posel, toda na ta način, da niso te osebe v nikakem mezdnem razmerju k podjetniku (tovarnarju, založniku, faktorju itd.) in da pri svoji pridobitni delavnosti, če ne delajo osebno, ne dajejo dela nobenim obrtnim pomnožnim delavcem (pomočnikom, pomagačem, vajencem), ampak se poslužujejo svojcev lastne družine.“ Seveda bi bila potem neizogibna sprememba zadnjega odstavka § 3. zakona o bolniškem zavarovanju zajedno pa v svrhu izboljšanja tu omenjenih kvarov tudi neobhodno potrebna, razun, da bi se že s tem, da bi se razglasili ti delavci za obrtne pomožne delavce v smislu § 73. obrtnega reda, zadostilo zahtevi § 1. odstavka 2., zakona o bolniškem zavarovanju. Iz predstoječega se pač razvidi moje mnenje o napominanem predlogu. Dasi priznavam velike socialne kvarljivosti, katere ima pomočništvo izven delavnice, vendar ne morem svetovati, da bi se to popolnoma odpravilo in to vsled neprecenljivega narodno gospodarskega pomena za one obrtne stroke, pri katerih imajo opravilo pomočniki izven delavnice. Nasprotno si pa usojam toplo priporočati, da bi se oziralo na predloge, ki so se stavili v odpravo teh kvarljivostij.“

Iz gornjih določil pojmov za domačo industrijo pa sledi, da velik del „pomočnikov izven delavnice“, za katere se imajo v obče smatrati one osebe, ki v svojih lastnih stanovanjih za akordno plačo izdelujejo obrtne izdelke za obrtne podjetnike, spada podobno pojmovno v kategorijo domače industrije. Ne more se torej urediti pomočništva izven delavnice, ne da bi se ne podali na polje domače industrije, še več, nameravana ureditev bode, če se bode sploh hotelo pojasniti te razmere, morala še dalje seči in obsegati splošni okoliš domačega dela. Za domače delo se mora v obče označiti izdelovanje obrtnih izdelkov v lastnem stanovanju izdelovalčevem v nasprotju k delu pomočnika v delavnici podjetnikovi. Pododelki tega splošnega pojma so:

1. Domači postranski posel, t. j., ono domače delo, ki ni glavni prislužek dotične osebe, temveč katero se izvršuje poleg opravljanja lastnega gospodarstva kot postransko opravilo, bodi si, da si preskrbi izdelovalec tvarin za izdelke, katere ima naređiti, sam, bodi si, da mu jo nabavi kak podjetnik. Tu je vse jedno, že je domenjena kaka mezda za to

delo, ali pa če se plača za izdelke kaka prevzemna cena. Pri tem bo pa premisliti, če se ima opravljanje tega dela omejiti na člane lastne družine.

2. Domača industrija, t. j. ona produktivna delavnost, ki je v kraju v navadi in se omejuje samo na obdelovanje lastne tvarine surovega blaga, oziroma vmesnega produkta (ki si ga je pridobil ali nakupil kdo sam). Iz teh tvarin naređeni izdelki se oddajajo trgovcem ali pa naravnost konsumentom. Bistveno se omejuje ta pridobitna delavnost na udeležbo členov družine in navadnega hišnega služabništva.

3. Obrtno domače delo, t. j., ono domače delo, ki je glavni prislužek in se vrši na ta način, da dá podjetnik, (tovarnar ali založnik) ali njegov pooblaščenec (faktor, poslovodja) za izdelovanje potrebno tvarino, več ali manj pripravljeno ali prikrojeno in katero prevzame domači delavec v ta namen, da dobavi iz tega predmeta masnega konzuma ali trenutne potrebe na način predpisan od podjetnika in to proti plačilu od kosa. Ta pridobitni način se deli zopet na dva pododelka:

a) v pridobitno delavnost izven-delavničnih ali domačih pomočnikov, ako delo izvrše osebe same, ki so jo prevzele,

b) v pridobitni način kosnih mojstrov, ako oseba, ki prevzame delo, za njegovo izvršitev v potrebi še druge sodelavce, naj spadajo ti k družini ali ne. Ni pa razločka glede tega, če kosni mojster prevzame delo samo od jednega ali od večih podjetnikov. Kakor hitro se doženejo meje pojmov o posameznih kategorijah domačega dela, more se preiti na obrtnopravno ureditev posameznih kategorij. Kategorijo 1. domače postransko opravilo, in 2. domača industrija, bomo morali kakor dozdaj pustiti izven veljavnostnega okoliša obrtnega reda. Kategorija 3. a) in 3. b) pa, katere bi že imela obsegati velika skupina takojmenovane tovarniške domače industrije, se bode ta morali v slučaju potrebe, in sicer v okviru obrtnega reda, posebni ureditvi podvreči. Z ozirom na kategorijo 3. a) pomočniki izven delavnice, se je stavilo v začetkoma napominani enkëti, oziroma pismenem poizvedovanju več ozira vrednih konkretnih predlogov, katerih načelo je v obče, da se imajo pomočniki izven-delavnice smatrati za obrtne pomožne delavce v smislu § 73. o. r. in kateri gredo ob enem na to, da se določno uredi obrtnopravne razmere te vrste pomožnih delavcev. Najprvo je kot logično posledico tega, da priznamo pomočnike izven delavnice za obrtne pomožne delavce, zaznamovati, da lastniki trgovskih obrtov kot taki ne smejo dajati dela nobenim pomočnikom izven-delavnice, ne smejo izdelovati obrtnih del za več podjetnikov in ne sami dajati dela zopet pomožnim delavcem, ker bi jih morali v teh slučajih imeti za samostojne obrtnike in bi morali naznaniti svoj obrt. Pomočniki izven delavnice, ki se smatrajo v smislu § 73. o. r. za pomožne delavce, bi si morali po napominanih predlogih preskrbeti posebne delavske legitimacije, katere naj bi izdajala obrtna oblastva in naj bi se vsako leto obnovile. Te delavske legitimacije naj bi se po preteku jednoletne prehodne dobe dajale moškim pomožnim delavcem le do neke določene starostne meje, izvzemši take osebe, ki so telesno pohabljenе in radi tega ne morejo delati v delavnicah. Ta starostna meja naj bi se po predlogu sp. avstr. trgovske in obrtniške zbornice določila na podlagi poizvedb in mnenj udeleženih korporacij eventualno

različno za posamezne obrtne skupine, toda ne pod 22. leto. Trgovinski minister je sporazumno z ministrom za notranje stvari po zaslišanju trgovskih in obrtniških zbornic kakor tudi zadrug dotičnih skupin, upravičen to starostno mejo tekom daljše dobe po stopnjah podaljšati do najvišje meje, ki se ima določati. Pomočnike izven delavnice, kot pomožne delavce v smislu § 73. o. r. je, v kolikor podjetja, za katera delajo, niso tovarniška, oziroma posestnik tovarniškega podjetja uporablja pravice pristojne mu po § 108. o. r., smatrati za člene zadruge njihnjega okoliša. Za pomočnike izven-delavnice imajo veljati določbe VI. poglavja obrtnega reda, v kolikor se morejo uporabiti za te vrste pomožnih delavcev, in veljati imajo za nje tudi določbe zakona o zavarovanju proti boleznim. Kar se konečno tiče kategorije 3. b), za katere se predlaga ime „kosni mojstri“, je te smatrati za lastnike obrtov, ki so kot taki podvrženi določilom obrtnega reda. Ker pa pogojev za izobražbo obrtnega naraščaja navadno ne izpolnjujejo, naj ne bodo upravičeni imeti vajencev, ali pa vsaj le izjemoma na podlagi posebnega pooblaščenja. (Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Prenašanje in prevažanje čebel.

Malokje so tako ugodne razmere, da bi čebele imele spomladi, poleti in jeseni dobro pašo. Po nekaterih krajih je veliko cvetočega vresja, črešenj in družega sadnega drevja, primankuje pa njiv z deteljo in ajdo obsejanih; drugi kraji imajo veliko ajde, detelje, a nič vresja in malo sadnega drevja.

Čebelar, kateri stanuje v kraju z manj ugodno pašo, si pomaga, če prenaša ali prevažajo svoje čebele v kraje z boljšo pašo. Pri nas prenašajo ali prevažajo čebele večinoma le v vresje ali v ajdo, a prav tako bi jih smeli prenašati ali prevažati tudi na prostrana deteljišča, v kistanjeve gozde, lipove loge itd. Za prevažanje čebel velja pravilo: ako kraj, v katerem čebelarimo, nima dobre spomladanske paše, prepeljimo jih spomladi, ako je pa poleti pri nas slaba paša, prepeljimo jih v tem času, ako nam je znan kraj z dobro pašo. Baš sedaj se približuje čas, ko bodo prevažali čebelarji čebele na ajdovo pašo. Na Slovenskem imamo več krajev, kjer v veliki meri sejejo ajdo, ki daje za čebele dobro pašo in v take kraje se spleča voziti čebele na pašo.

V gorske kraje s slabimi poti prenašajo panje na vadno moški in ženske na nosilih stolu podobnih na ajdo, in v kraje z lepimi cestami pa jih prevažamo na vozeh z gugavimi nosili „legnarji“, na katere počez polagamo panje, navadno v 3 ali 4 vrstah.

Vozovi za prepeljavanje čebel se pripravijo tako-le:

Na navaden voz se denejo najprej nosila (legnarji), katera imajo 4 pokonci stoječe, po 32 cm dolge drogove, ti pa na vrhu pritrjene verižice. Drogovi morajo biti podprti s poševno položenimi železnimi drogovi in pritrjeni na spodnja nosila. Na verižice se obesijo s ključicami opravljena druga nosila, kotera prosto vise na njih.

Kadar se približa čas prevažanja, je treba najprej panje pregledati. Težke, popolnoma z medom napolnjene sate odvezujemo in jih nadomestimo s praznimi, nečebelnim panjem pa dodamo iz močnih uljev bolj godne zalege. Predno obesimo sate z zalego v panje, pobrišemo čebele z mokrim peresom v stari panj. Nato pritrdimo vse premične dele: končnice, steklena vratca, posebno pa okvirčke, tako da se ne premikajo pri vožnji. Steklена vratca pritrdimo z zagozdami, okvirčke pa z latvo, katero položimo med njih zgornje deščice in pokrov.

Predno naložimo panje na voz, jim moramo zadeti žrela s prevotljeno pločevino ali pa s smrekovimi vejicami, da ne morejo uhajati čebele. Večkrat počivajo čebele na bradi, te je treba z dimom pregnati v panje, a paziti moramo, da dim ne pride vanj. Da se med potem ne zaduše, odprimo tudi z mrežo zadelano veho na zadnji končnici. Panje polagamo na zgornja nosila počez trdo drug tik družega in jih dobro z vrvmi pritrdimo nanja. Čebele prepeljujemo po noči. Voziti je počasi, posebno po grdih potih. Najbolje je, da spremlja voz čebelar sam. Med vožnjo je večkrat postati in poslušati, če ta ali oni panj preveč ne šumi. To je znamenje, da mu je prevroče. Takemu pomagamo, če mu snamemo eno končnico. Seveda jo je treba takoj, ko se začne dagniti, zopet zapreti.

Ako je kraj, kamor mislimo čebele prestaviti, toliko oddaljen, da ne pridemo v eni noči do njega, se po dnevi ustavimo, voz zapeljemo v stran in odpremo žrela, da se čebele izpreletavajo, dokler je dan. Dalje potujemo šele prihodnjo noč. V novem uljnaku postavimo panje, ako je mogoče, v tistem redu, kakor smo jih imeli doma, potem odpremo žrela in zadelamo z deščico luknjo v zadnji končnici. Ker se večkrat na potovanju odtrga kak satek, je zelo potrebno pogledati tudi v panje, odtrgane satke iz njih pobrati in, če bi jih bilo veliko, jih zopet pritrditi na okvirčke in jih nazaj dejati. V starem panju delajo čebelarji kozice, katere toliko časa podpirajo odtrgane satke, da jih čebele zopet pritrdijo na pokrov. Kozice se naredijo tako-le: Vzame se deščica tako dolga, kakor je panj širok ter nekoliko širša, nego je satek debel. Vanjo se napravijo štiri luknje, skozi katere se vtaknejo paličke tako narazen, da moremo odtrgane satke vtakniti med nje.

Ako hočemo tako kozico postaviti v star panj, treba ga je obrniti narobe in odpreti, satnik v kozici postaviti na staro mesto, potem panj zapreti in ga zopet postaviti na prejšnje mesto. V novem panju pa odtrgane sate položimo z deščico in jih z motvozom pritrdimo k okvirčku.

J. C.

Kmetijske raznoterosti.

Lipo je jako priporočati, da bi se sadila ob cestah. Daje dobro senco, za čebele dobro pašo, dober les za podobarje, katerega se ne loti črv, in dobro oglje za risanje.

Buče na kompostnih kupih. Nobene rastline bolje ne vspejajo na kompostnih kupih, kakor buče. Lahko se vsejejo v maji na kompostni kup.

V smislu teh splošnih načel bomo reševali deželne zadeve ter zagovarjali samostojno zakonodajstvo in upravo dežele; ob enem pa hočemo potom deželnega zbora po možnosti vplivati na državno zakonodajstvo, v kolikor se nanaša na Koroške razmere.

Glede šole zahteva katoliška ljudska stranka za katoliške katoliške šole, v katerih naj se učna doba in tvarina uravna po razmerah in potrebah prebivalstva v mestih in po deželi. V šolah bodi pouk v maternem jeziku, kjer pa bi se pokazala potreba, naj se otroci uče obeh deželnih jezikov. Ustanove naj se poljedelske in obrtne nadaljevalne šole, občine naj dobe merodajni vpliv pri nameščenju učiteljev. Učiteljstvu naj se zavarujejo službeno stališče, plača in višji plačilni razredi proti vsaki samovoljnosti. Na višji realki v Celovcu, kakor tudi na vseh nadaljevalnih in obrtnih šolah se mora vpeljati krščanski nauk.

Nadalje našteva program posamezne točke, ki so: potrebne nove ceste, vravnava rek in hudournikov, melioracije in lokalne železnice, toda kolikor mogoče brez zvišanja deželnih priklad, iz denarstvenih ozirov naj v deželni bolnišnici v Celovcu prevzemo postrežbo usmiljene sestre, po potrebi naj se po deželi vrede okrajne in občinske bolnišnice, oziroma zavodi za slepce in hiraice.

Da se ohrani ravnotežje v deželnem gospodarstvu, treba varčnega gospodarstva in novih virov dohodkov. Za gospodarski napredek in razvoj treba obrtnih in kmečkih zadrug, vravnati lastninske in dedne razmere, preosnovati zalaganje armade, denarne in zavarovalne zavode i. t. d. Občinski zastopi morajo v deželnem odboru polagati vsakoletne natančne račune o dohodkih in stroških ter preosnovati preskrbljevanje ubogih. Glede volilne pravice zahteva stranka direktne volitve tudi v kmečkih občinah s tajnim glasovanjem; volišča naj so po občinah, volilni okraji naj se pravičneje razdele, volilne zlorabe naj se preprečijo.

Politični pregled.

Deželnozborske volitve na Koroškem. — „Mir“ priporoča glede bodočih deželnozborskih volitev sledeče: 1.) V vsaki občini naj se naši možje družijo že sedaj, da se pogovarjajo o volitvah, volilnih in zaupnih možeh itd. Posebno je paziti, da so vsi volilci tudi res zapisani pri županu v volilni zapisnik, da nobeden ni izpuščen. Vsak kdor plačuje 5 gld. direktnega davka in ni bil zavoljo tatvine ali goljufije zaprt, ima volilno pravico. Če je ta ali oni izpuščen, naj se takoj pritoži, da ga vpišejo. Vsaka pomota naj se pravočasno popravi. Če župan noče pomote popraviti, se je hitro pritožiti na c. kr. okr. glavarstvo. 2.) Pri izbiranju volilnih mož ni gledati toliko na to, kateri je bolj bogat, veljaven, marveč posebej na to, kdo je najbolj zanesljiv. Kdor se je že obnesel, volite ga zopet, kdor se je pa že enkrat izvil, tega ne volite več. Tedaj ne smete izbirati omahljivcev, liberalcev, šulferajnovcev in südmarkijancev. 3.) Na dan volitve pridite vsi polnoštevilno k volitvi in izvolite vsi ene in iste možje, kateri se vam prej priporočajo. Najboljše je voliti z listki, na katere so zapisani volilni možje. Nobeden ne sme prej proč iti, preden je volitev končana, da so vsi zopet navzoči, ko bi bilo treba iz katerega koli vzroka v drugič voliti. 4.) Sklicujte volilne

shode. Takih volilnih shodov, katerih se udeležujejo le samo volilci, ni treba med časom razpisa volitev do časa, ko so se iste izvršile, naznanjati okr. glavarstvu. V slučaju pa, da se dovoli vstop tudi nevolilcem, je treba take shode najmanj tri dni prej naznaniti z vlogo, podpisano od enega ali dveh mož, c. kr. okr. glavarstvu. V tem slučaju so vloge kolekovati s kolekom za 50 kr.

Folnegovič je naznanil svojim volilcem, da odloži svoj mandat. Povod so znani razpisi v hrvatski stranki prava. V posebnem pismu na svoje volilce, je natančno razložil, kaj je krivo da ostavlja politično življenje. Izjavlja pa, da je pripravljen zopet vstopiti v politično življenje, ko bi to zahtevala stranka ali pa volilci.

Italija. — Papežev poslanik, ki ima namen pri abesinskem kralju Meneliku izposloviti prost odhod laških vojakov, ujetih v zadnji vojski, je došel k Meneliku in je bil od tega prav prijazno sprejet. Pričakuje, da bo papežovo delo imelo uspeh. — Z druge strani se čuje iz italijanske Afrike vest, da ni upanja, da bi se končno sklenil mir mej Italijo in Abesinci. Menelik dobiva velike množine orožja in municije ter organizuje skrivaj številno vojsko. Italijanska vlada je vslet tega sklenila, poslati čim prej mogoče jeden voj v Afriko, da brani Masavo.

Kreta. — Položaj na Kreti je nespremenjen. Krečani hrepene po združenju z Grško, vevlasti se temu upirajo, dočim Grška na tistem podpira vstaše. Posebno Anglija se upira vplivu Grške na Kreti. Stoji pač na strani sultanovi, meneč, da ji to utegne prinesiti koristi. Vzlasti nemški listi močno napadajo angleško vlado zaradi njenega postopanja v krečanskem vprašanju. Grški kralj sam tudi ni prav zadovoljen, da vlada podpira vstaše. Boji se, da ne bi vse to imelo zlih posledic za njega ko vidi, da so si vevlasti tako nejedine v tem vprašanju. Grški narod pa želi, da vlada podpira krečanske vstaše.

Španija. — Mej tem, ko Španija že dlje časa bije odločilni boj proti vstašem na Kubi, pojavili so se zadnji čas resni nemiri in izgredi v Španiji sami v pokrajini Valencija. Pokazale so se močne roparske čete, katere premagati ni bilo moč žandarmeriji, temveč se je moralo vojaštvo mobilizovati proti njim. To pomeni za Španijo veliko novo skrb, ker ji manjka še za Kubo vojakov, in niti teh ne more zadostno s potrebnim preskrbeti. Roparske čete pa, ki so se pokazale, pa ni smatrati za navadne razbojnike, ker ti zasledujejo politično smer. Poroča se, da so pojav in nastop teh čet vspodbudili vstaši na Kubi, zopet z druge strani se pa čuje, da imajo nastali nemiri republikanski značaj. Polje imajo ti uporneži jako hvaležno, kajti nezadovoljnežev je mnogo v Španiji in anarhizem je močno razvit ondi in vsi ti bodo pritegnili s temi vstaškimi četami, ki so menda dobro oborožene. Ker je Španija to-li preobložena s skrbjo za Kubo, utegne nova vstaja v Valenciji, če se je ne bo moglo v korenini zatreti, resne posledice imeti za Španijo. Država je finančno propala, monarhizem se je ondi preživel in republikani silijo vedno odločnejše na dan. Kuba je že malone zgubljena in zdaj še doma take homatije. Oprezno in trdno se bo morala držati vlada, da premaga vse te težkoče.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

Odsek je ob sporočilu zgornjega dopisa prosil zadrugo, da naj izreko svoje mnenje o tem predmetu in je vrhu tega sklical enketo, h kateri so se povabila načelnštva zadrug v Ljubljani. Iz došlih pismenih

poročil je posneti, da je domače delo po celi deželi razširjeno. Vendar če ne upoštevamo obeh pododdelkov: 1.) Domači postranski posel in 2.) domača industrija, katera oba sta v deželi močno razširjena, vidimo, da je obrtno domače delo t. j. pridobitna delavnost pomočnikov izven delavnice ali domačih pomočnikov in kosnih mojstrov omejena skoro samo na deželno stolno mesto in njegovo okolico in toraj skoro le na krojaški in čevljarski obrt, četudi je vredno omeniti takozvano tovarniško domačo industrijo (izdelovanje čevljev, žimnih sit), kakor se vrši v posameznih delih dežele. Dalje se poudarja v poročilih zadrug, da je želeli, da se uredi pomočništvo izven delavce in domača industrija v smislu predležečih poročil. V enketi so se pa izrekle vse zadruge proti pomočništvu izven delavnice, pri čemur se je poudarjalo, da je isto škodljivo razvoju obrta, da ne prinaša obrtnikom nobenih koristij in vzgaja skoro same skaze. Iz teh razlogov bi bilo le v interesu samostojnih obrtnikov in tudi kupujočega občinstva, če se odpravi pomočništvo izven delavnice, kajti ne more se tajiti, da so večkrat predmeti izgotovljeni s pomočjo pomočnikov izven delavnice in kosnih mojstrov precej ceneji, da pa so tudi slabeje izgotovljeni in je tudi snov, iz katere so narejeni manj vredna. Dalje poudarjale so zadruge tudi zlo, da trgovci ali tudi druge osebe, ki sami ne znajo nobenega rokodelskega obrta, istega vrše po pomočniku, kl doprinese zakonito zahtevano sposobnostno dokazilo za samostojno izvrševanje obrta. Ta obrtnik je le imemoma mojster, v resnici je le službujoč rokodelec ali poslovodja, kajti on ne plača niti davka niti prostora, še manj pa pomočnikov, tudi ne more samostojno prodajati izdelkov, temveč le za svojega gospodarja. Pripeti se celo, da izdelovalec izdelkov ne prodaja, temveč tretja oseba, ki spada ali k družini ali k hišnim gospodarstvu pravega gospodarja. Na ta način se prezro določila obrtnega reda in se oškodujejo osebe, ki zase vrše rokodelske obrte. Ker se je pa pomočništvo izven delavnice v večih mestih, na Kranjskem prav za prav ukoreninilo le v deželnem stolnem mestu in so razmere take, da bi takojšnja odprava ne bila niti v interesu lastnikov obto, niti pomočnikov, bi bilo isto le v toliko, kolikor mogoče omejiti in bi bilo delovati na to, da nastopijo razmere, ki bi pomagale popolnoma odstraniti pomočništvo izven delavnice. Če bi se pomočništvo izven delavnice odpravilo, bi moralo prav mnogo lastnikov obrtov imeti večje delavske prostore in bi morali poskrbeti za vse ono, kar določa § 74 zakona z dne 8. marca leta 1885., drž. zak. štev. 22. To bi prouzročilo ob sebi umevno večje stroške. Pomočnik izven delavnice lahko pomaga tudi svoji ženi doma, da nadzoruje otroke in sicer posebno takrat, kadar ima ta opraviti zunaj. Že iz povedanega je razvidno, da bi prepoved pomočništva izven delavnice ne bila lahko izvedljiva. Po mnenju odsekovem bi bilo tudi delati na to, da se polagoma odstrani pomočništvo izven delavnice, kajti le potem bi se mogle odstraniti škode, ki so s tem spojene. Odseku se zdi izvajanje v zgornjem ukazu vis. c. kr. trgovinskega ministerstva prav primerno, po katerem se ne more prej urediti pomočništva izven delavnice, ne da bi se ob enem ne stopilo na polje domače industrije in da bi torej uredba morala obsezati ves delokrog domačega dela. Domači postranski posel in domača industrija, kakor jo omenja imenovani ukaz trgovinskega ministerstva in ki sta v smislu § 1. novele k obrtnemu zakonu z dne 15. marca 1883. in člena V, lit. e) uvodnega za-

kona k obrtnemu redu z dne 20. decembra 1859, drž. zak. št. 227, izvzeta od uvrstitve mej obrte, naj se pustita izven veljavnostnega okoliša obrtnega reda. Definicijo obeh teh pododdelkov domačega dela bi bilo pa sprejeti v obrtni red. Pri domačem postranskem poslu pa naj udeležba pri delu ne bo omejena na člane lastne družine, temveč naj morejo to delo opravljati tudi navadni posli, kakor je to v navadi tudi pri domači industriji. Dalje meni odsek, da naj bi se, če se ta definicija ne sprejme kmalu v obrtni red, takoj primerno spremenil visoki ministerski ukaz z dne 16. sept. 1883 št. 26.701 ali prav za prav 4. odstavek tega ukaza. Glede obrtnega domačega dela se pripominja, da je le odobravati, da se smatrajo pomočniki izven delavnice za obrtne pomočne delavce v smislu § 73. zakona z dne 8. marca 1885., drž. zak. št. 22. da lastniki trgovskih obrtov kot taki ne smejo imeti pomočnikov izven delavnice, da ti ne izvršujejo obrtnih del za več podjetnikov in tudi ne smejo sami zopet imeti pomočnih delavcev, ker bi jih bilo v tem slučaju za samostojne obrtnike smatrati in bi bili obvezani zglasti svoj obrt. Odsek izjavlja, da bi po njegovem mnenju tudi delavske legitimacije, katere bi izdalo obrtno oblastvo pomočnikom izven delavnice, mnogo pripomogle, da bi se odstranila zla, ki so spojena s pomočništvom izven delavnice. Te legitimacije naj bi se vsako leto obnovile, a bi se možkim delavcem pod 22 letom sploh ne izdajale, izvzemši take osebe, ki so telesno pohabljenе, vsled česar so za delo v delavnici nesposobne. Vendar naj bo visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo opravičeno dogovorno z visokim ministerstvom za notranje stvari in po zaslišanji trgovske in obrtniške zbornice in dotičnih zadrug, za posamezne obrte starostno mejo do maksimalne meje povišati in odpraviti pomočništvo izven delavnice s tem, da polagoma odvzame delavske legitimacije. Če se to tako uredi, se imajo tudi pomočniki izven delavnice kot pomožni delavci, v kolikor obrt za katerega delajo, ni tovarniški, oziroma se lastnik tovarniškega podjetja poslužuje pravic § 108. ob r., smatrati za člane zadruge svojega okoliša, in da se morajo pri pomočnikih izven delavnice v splošnem uporabljati določila VI poglavja obrtnega reda in določila zakona o bolniškem zavarovanju. Glede druge kategorije obrtnega domačega dela, katero zgornji ministerski ukaz omenja pod oznanimom „kosni mojstri“ je odsek za to, da imajo ti svoj obrt zglasti in da imajo kot lastniki obrtov iste pravice in dolžnosti, kot vsi obrtniki. V tem oziru naj bota tudi za kosne mojstre merodajna posebno §§ 98. in 100. obrtnega reda. Odsek predlaga: Čestita zbornica naj v smislu teh izvajanj poroča na c. kr. dež. vlado. — Predlog se sprejme.

V. Zbornični svetnik Josip Kušar poroča, da je vsled dopisa c. kr. deželne vlade z dne 13. maja t. l. povodom njenih predlogov v svrhu novega konstituiranja šolskega odbora, ki je doslej skupno posloval za obe c. kr. strokovni šoli, vis. c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje z ukazom z dne 30. aprila 1896, št. 8225, opozorilo na to, da ima po § 4., pravil c. kr. strokovne šole za lesno industrijo v Ljubljani, oziroma po § 3. pravil c. kr. strokovne šole za umetno vezenje in čipkarstvo ravno tam za vsako teh šol poslovati poseben šolski odbor. Ker je zbornica v svoji seji dne 28. februvarja t. l. le zborničnega svetnika Ivana Dogana volila za svojega zastopnika v zgornji skupni šolski odbor, je sedaj treba, da v vsakogori navedenih strokovnih šol pošlje jednega zastop-

nika. Vsled tega priporoča odsek, da se sprejme nastopni predlog: Čestita zbornica naj voli v šolski odbor c. kr. strokovne šole za lesno industrijo v Ljubljani gosp. Ivana Dogana, zborničnega člana in pahištvenega mizarja v Ljubljani in v šolski odbor c. kr. strokovne šole za umetno vezenje in čipkarstvo v Ljubljani g. Avgusta Skaberneta, zborničnega člana in trgovca z manufakturnim blagom v Ljubljani. — Predlog se sprejme.

VI. Zbornični svetnik Ivan Baumgartner poroča o vprašanju, če je obrtovanje izdelovalca glinastega blaga A. D. smatrati za tovarniško ali za rokodelsko. Po § 1., odstavek 4, zakona z dne 15. marca 1883, ima v dvomih, če je obrtno podjetje smatrati za tovarniško, odločevati politična deželna oblast po zaslišanju trgovske in obrtniške zbornice in udeleženih zadrug, v slučaju priziva pa minister za notranje stvari dogovorno s trgovskim ministrom. Po ministerskem ukazu z dne 18. julija 1883., št. 22.037, je smatrati za tovarniška podjetja taka obrtna podjetja, v katerih se vrši izdelovanje ali obdelovanje obrtnih prometnih predmetov v zaprtih delavnicah ob udeležbi več kakor 20, izven svojih stanovanj poslujočih delavcev, pri čemur se rabijo stroji kot pomočno sredstvo in obstoji pravilo, da se razno delo vrši razdeljeno. Loči se tovarniško podjetje tudi od rokodelskih produktivnih obrtov po tem, da obrtni podjetnik sicer vodi podjetje, a se ne udeležuje sam dela, dalje po višjem davku in po tem, da je firma protokolovana. Po § 1. zakona z dne 28. dec. 1887. glede delavskega zavarovanja proti nezgodam, drž. zak. št. 1. iz l. 1888, so vsi v tovarni poslujoči delavci in obrtni uradniki po določitih tega zakona zavarovani proti posledicam nezgod, ki bi se pripetile pri obratu. V razjasnilih k določilom zakona glede zavarovanje proti nezgodam, tičočim se dolžnosti zavarovanja priloga A k visokemu ministerskemu ukazu z dne 3. aprila 1888., drž. zak. št. se glasi: V svrhu sedanje zglasitve imajo za tovarne veljati ona obrtna podjetja, ki so se doslej za tako smatrala. V dvomu so za tovarne smatrati taka obrtna podjetja, v katerih se vrši izdelovanje ali obdelovanje obrtnih prometnih predmetov v zaprtih delavnicah ob udeležbi več kakor 20, izven svojih stanovanj poslujočih pomočnih delavcev in katera so od rokodelskih produktivnih obrtov tudi v tem ločijo, da lastnik podjetja isto sicer vodi osobno, a sam vendar ne dela. Netovarniški obrti so podvrženi dolžnosti zavarovanja le tedaj, če ista nastopi po odstavku 2. § 1. zakona o zavarovanju proti nezgodam (obrotni obrati, ki se raztezajo na izvršitev stavbenih del) ali po odstavku 3. (obrotni pri katerih se rabijo stroji za moč) § 1. zakona. Če se ozremo na te ministerske ukaze, vidimo, da bi mogli le deli teh za to govoriti, da je podjetje A. D. smatrati za tovarniško. Izdelujejo se peči in semtertja tudi drugi glinasti obrtni prometni predmeti v dveh različnih naprtih delavnicah. V jedni teh je bilo 18 pomočnih delavcev in 5 vajencev, torej skupaj 23 pomočnih delavcev (§ 73. zakona z dne 8. marca 1885., drž. zak. št. 22). V podružnem podjetju je bilo pa le 13 pomočnih delavcev, kakor jih omenja zgoraj § 73. Okolščina toraj, da več kakor 20 pomočnih delavcev dela v zaprti delavnici, bi govorila za to, da je to podjetje za tovarno smatrati. Ta okolščina pa pri presoji tega vprašanje ne more merodajna biti, ker število pomočnih delavcev močno menja in se večkrat pripeti, da je manjša kot 20. Iz števila delavcev se torej ne more sklepati, da je

vsako rokodelsko podjetje, če število delavcev preseže 20, smatrati že za tovarniško. V jedni kakor drugi delavnici se stroji ne rabijo kot pomočno sredstvo. Tudi ni v pravilu delitev dela. Podjetnik vodi ob sebi umevno delo v obeh delavnicah in tudi sam dela. Tudi visokost davka ne govori za tovarniško podjetje in tudi ne okoliščina, da podjetnik ni trgovsko sodno protokolovan. Iz poročila mestnega magistrata na c. kr. deželno vladu se more sklepati, da ta smatra to podjetje za rokodelsko lončarijo in tudi iz poročila c. kr. obrtnega višjega nadzorništva je razvidno, da ima ta obrat izključno rokodelski značaj. Odsek je torej mnenja, da ima rekurent prav, če trdi, da je njegov lončarski obrt rokodelsk, na katerega se ne more uporabiti zakon glede zavarovanja proti nezgodam. Odsek omenja še, da je tudi visoko c. kr. upravno sodišče z razsodbo z dne 6. novembra 1895., št. 5176, glede podobnega podjetja se izreklo, da isto ni dolžno zavarovati se. Iz teh razlogov predlaga odsek: Čestita zbornica na se izreče o zadevi v smislu tega poročila — Predlog se sprejme.

VII. Zbornični svetnik Josip Rebek poroča o prošnji odbora za oskrbovanje vaškega premoženja v Drnovem, kjer se vsled ukaza deželne vlade z dne 13. aprila 1855. št. 5923 vrše letni in živinski semnji dne 12. marca, 24. junija, in 29. septembra, za povišanje štantnine za konje, vole, krave, telice in prašiče. Ta prošnja se s tem utemeljuje, da se je moralo živinsko sejmišče v smislu oblastvenih odredob urediti. Odseku se zdi neznatno zvišanje štantnine, in sicer: za konja od 5 kr. na 6 kr., za vola, kravo ali telico od 4 kr. na 5 kr., za prašiče brez razločka starosti za komad od 2 kr. na 3 kr., utemeljeno, ker stroški za živinsko sejmišče niso bili majhni in je tudi nadzorovanje živinskih semnjev z večjimi stroški spojeno, kakor je bilo ob času odobritve obstoječih tržnih taks. Povišana štantnina tudi ne presega tarife k občinskem pristojbinskemu zakonu z dne 3. decembra 1868., dež. zak. št. 17, in odsek vsled tega predlaga: Zbornica naj se v svojem poročilu na c. kr. deželno vladu izreče za zaproseno zvišanje štantnine. — Predlog se sprejme.

VIII. Zbornični svetnik Avgust Skaberne poroča o vprašanju mestnega magistrata ljubljanskega, če so tesarji upravičeni v mestu ljubljanskem kriti strehe z opeko. Trditev prositeljev je prava, da spada po ministerski naredbi z dne 30. junija 1884., drž. zak. št. 110, obrt krovcev z opeko in skrilji mej rokodelske obrte, za katerih nastop je po § 14. novele k obrtnemu zakonu z dne 15. marca 1883., drž. zak. št. 39, treba po propisih §§ 11, 12 in 13 sposobnostnega dokazila. Na Kranjskem se do zadnjega časa obrtniki niso pečali s samim pokrivanjem z opeko. Pokrivanje poslopij z opeko ali deskami so doslej oskrbovali le tesarji in nikomur bi tukaj ne bilo prišlo na um, da na Kranjskem izučeni tesar potrebuje še posebnega sposobnostnega dokazila za pokrivanje z opeko, ker je obče znano, da se je ta pri tesarstvu izučil kriti poslopja z opeko in da je tega tudi zmožen. Po mnenji odsekov so oni, ki so dokazali sposobnost za samostojno izvrševanje tesarskega obrta, tudi doprinesli dokaz, da zamorejo poslopja kriti z opeko in deskami in da imajo torej na Kranjskem tudi pravico kriti poslopja z opeko. Pripominja se, da se na Kranjskem od lanskega leta izvršuje krovski obrt. Drugače je na Kranjskem s krovskim obrtom s skrilji, katerega vrše že mnogo let usposobljeni krovci s

skrilji. Odsek torej predlaga: Zbornica naj v smislu tega poročila izreče svoje mnenje. — Predlog se sprejme. (Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Naprava sadnega vina.

Najglavnejši razloček mej sadnim in grozdnim moštom je, da sadni mošt težje vre in ima manje sladkorja v sebi. Dočim v grozdnem moštu pri pravi gorkoti v malo tednih izvre 12 do 16 odstotkov sladkorja, potrebuje sadni mošt za 6 do 8 odstotkov sladkorja včasih več mesecev in včasih še po leto popolnoma ne prevre.

Pri tem, kako naj ravnamo s sadnim moštom, ozirati se moramo na to, če li mislimo sadno vino doma rabiti ali ga pa prodati. Za prva je omeniti. Ker sadni mošt dolgo vre, dolgo obdrži svojo ogljikovo kislino in je osveževalen. Na drugi strani je pa nevarnost, da sladkor ne preide šlem ne pa v alkohol, dokler ni vretje končano, da se pijača popolnoma zgosti in v sebi nima dovolj alkohola.

Mošt se rad spridi:

- 1.) Če se rabi deloma gnilo sadje.
- 2.) Če se napačno ravna z zmletim sadjem. Če se precej ne iztisne, se morajo tropine s pogrezilnim dnom držati v tekočini, drugače nastane očetna kislina in s tem dobi se slaba pijača, ki se noče sčistiti in se ne drži.
- 3.) Če se sok pomeša z vodo, dobi se pijača, ki se ne drži dolgo poleti. V večjih gospodarstvih naj posebej naredi mošt za prvih pet mesecev in za pozneje. Za prvega se tako rabi voda brez sladkorja, za poslednjega se pa mora pridejati za vsak hektoliter vode 10 kilogramov sladkorja in mošt takoj po glavnem vrenju pretočiti.
- 4.) Če se mošt ne pretoči z drožij, se lahko razkrojijo drožje, in spridijo mošt. Najbolje je, če se mošt pretoči takoj po glavnem vretju. Potem mošt od sebe, ali pa od tega, da se pridene kilogram sladkorja pri novem vrenju dobi ogljikovo kislino, ki pripomore, da je mošt bolj osveževalen in se bolje drži.

Mošt za kupčijo mora imeti dovolj alkohola in mora popolnoma izvreti. Priporoča se, da se hektoliter moštu pridene 20 gramov salmijaka, in če je šlemast, tudi 20 gramov strojila. Mošt mora tehtati 55 stopinj Oechte, za vsacih pet gramov ki manjkajo, se pridene kilo sladkorja. Za velika podjetja so jako dobre ledenice, v katere se spravi mošt po glavnem vrenju kakor pivo. Rujava ali počrnelo sadno vino se sčisti, če se na hektoliter prilije liter svežega mleka. Priporoča se pa poprej poskusiti, to je dene se žličico mleka v steklenico vina in počaka, da se vino sčisti. Kalnim, šlemastim vinom se pridene na hektoliter 300 gramov španske prsti. S tem se sčisti in dobi lepo barvo.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

Šesto poglavje.

Na Španskem.

(Dalje.)

— Tem bolje morem računati na vresničenje svojih načrtov! — zaklical je Kolumb trdno prepričan. Zmagovalci najdejo v zmagi križa nad polumesecem temveč veselja za razširjenje božje slave po vsej zemlji. Dolgo težko čakam, da se izvrši, kar je odmenil Bog in trdno verujem, da je baš zaradi tega me božja milost rešila ob raznih viharjih in drugih nevarnostih. Tako je bilo na pr. v znameniti bitvi pri nosu sv. Vincencija, katere sem se udeležil pod poveljstvom svojega bratranca „mladega“ Kolumba, kakor so ga imenovali, da so ga ločili od starega admirala, ki je tudi imel moje ime. Napali smo benečansko brodovje vračajoč se iz Flandrije. Bila je huda bitka. Ladije so se tako druga v drugo zarile, da se je začel boj z meči in pestmi mej mornarji. Bitva je trpela od jutra do večera. Ladija, kateri sem jaz zapovedoval, se je bila sprijela z veliko beneško vojno ladijo. Na nas so letele granate in kmalu je okrog nas gorelo. Beneška ladija, ki je bila pritrjena na našo ladijo z verigami in kljukami je tudi jelo goreti — a vendar me je Bog nepoškodovanega rešil iz tega plamena. Skočil sem v vodo, zgrabil plavajoče veslo, in srečno prišel na breg, ki je bil kaki dve uri daleč. Mari ne morem v tem videti prsta božjega? Mari li jaz ničevno bitje bil vreden takih znamenj božje milosti, ako bi ne bil odmenjen za razširjenje božje slave in veličanstva?

In oči Kolumbove so se zopet zasvetile. Naudu šenje, s katerim je govoril, je nekako vplivalo na slušatelje in v njih zadušilo vsako čuvstvo nezaupnosti.

— Res je, gospod Kolumb — zaklicala je po kratkem molčanju gospa Beatrisa, — pogosto smo mi samo orodje božje previdnosti. Če tudi jaz ne morem popolnoma razumeti naših teorij, a v srcu čutim njih resnico in pripravljena sem njih uresničenje podpirati, kolikor bode mi mogoče. Moja krstna botra, gospa Beatrisa de Bobadilja, markiza de Moja, je dobro znana s kraljico Izabelo in bode gotovo na mojo prošnjo izposlovala avdijenco pri Njiju veličanstvu.

— Da blagoslovi in poplačaj vas presveta Devica za vaše dobre namere! — rekel je ginjen Kolumb. — Nikdar ne pozabim dobrote vaše. Brez priporočanja, brez pokroviteljstva in zagovorništva visokih oseb se težko kaj doseže. Moja revščina me sili, da hodim v ponošeni obleki in to je jedna ovira uresničenju mojih načrtov. Vse sodi po vnanjosti in zatorej...

večini prebivalstva tako nima opore, temveč sloni le na veleposestvu in židovstvu. Če pa imajo jedenkrat Češko in Moravsko Čehi v rokah, se tudi Šlezija jim ne bode dolgo branila, ker je tudi po večini slovanska. Nemci so s tem, da so hoteli le sami gospodovati, le sebi omajali stališče. Nemškemu gospodstvu na slovanskem severu bode kmalu odklenkalo.

Politični pregled.

Volilna agitacija na Koroškem je jako živahna v slovenskih in nemških krajih. Sklicujejo se shodi za shodom. Slovenski shod na Pokrčah je okrajni glavar Mac Nevin prepovedal zaradi neke živinske bolezni, druge slovenske shode pa skušajo Nemci s tem preprečiti, da pritiskajo na krčmarje, naj za slovenske shode ne dajo prostora. Dosedaj se namen jim ni nikjer posrečil. Nekateri krčmarji so pač odrekli prostore, pa so se dobili drugi. Samo nemški rovarji so imeli nekaj škode, ker krčmarje celo plačujejo, da odrekajo prostore. Nemški konservativci in Slovenci imajo upanje, da v marsikaterem okraju izpodrinejo liberalne oziroma narodne Nemce. Večine ne bodo dobili, ker to odločuje veleposestvo, kakor v mnogih drugih deželnih zborih.

Kaltenegger, navaden štajerski kmet, ki je pa deželni in državni poslanec, je postal nakrat nenavadno sloveča oseba. Narodni in liberalni Nemci napenjajo vse sile, da bi ga vrgli pri novih volitvah za štajerski deželni zbor, prav kakor bi šlo za to, da vržejo kacega veljavnega konservativnega vodjo. Morre, ki je nekak najuplivnejši liberalec na Gorenjem Štajerskem, je popustil svoj volilni okraj, da kandiduje proti Kalteneggerju, ker to zmatra za svojo narodno dolžnost. Kaltenegger je pa lahko ponosen, da se njegovi osebi pripisuje tako važnost, kakor da ž njim stoji ali pade kak vladni sistem. Kaj je pa Kaltenegger tako strašnega storil, da se ga tako boje. Nič drugega, kakor govoril je za dvojezično gimnazijo v Celju. Okrog tega se sedaj suče ves boj. Upamo, da se ne posreči vsem silam vreči tega vrlega kmeta.

Češka zmaga. — V Kijevu na Moravskem so Čehi zmagali pri volitvah v mestni zbor v vseh treh razredih. Dosedaj je to mesto imelo nemški zastop. Nemci so zaradi svojega poraza grozno poparjeni. Mesto ima svojo nižjo gimnazijo. Ta zavod je bil dosedaj nemšk, da si vanj zahajajo največ slovanski učenci, v bodoče bode pa zavod češki. To najhuje peče Nemce. Hudo je pa jim tudi, ker vedo, da to ni zadnje mesto, katero prej ali slej zgube. Sedaj je še najmanj mest, v katerih je velika večina prebivalstva slovanska, občinski zastop je pa nemšk. Vsa ta mesta skušajo izviti Čehi Nemcem iz rok. Zmage pri občinskih volitvah pa vplivajo na deželno- in državnozbornske volitve. Vse ne bode nič pomagalo. Pokazal se bode slovanski značaj Moravske, naj je Nemcem to še tako neljubo.

Rusija in Avstro-Ogerska. — Določeno je konečno, da ruski car in carinja prideta na cesarski Dunaj dne 27. avgusta. Na kolodvoru jih sprejme cesar s člani cesarske rodovine. Carska dvojica ostane na Dunaju dva dni. Na dvoru bodo razne slavnosti tem povodom. Udeležil se bode ruski car tudi vojaške parade. Ta sestanek dveh mogočnih vladarjev nima sicer sam ob sebi političnega namena, a je vendar velikega pomena za dobre prijateljske odnose, ki vladajo med Rusijo in Avstro-Ogersko in ki so jasen in očiten porok za ohranitev evropskega miru. — Pozneje poseti car tudi Francijo, da utrdi prijateljske odnose Rusije tudi do te države. — Zagotavlja se, da carska dvojica obišče tudi Berlin.

Kreta. — O uspešnih korakih, ki bi se bili v pomirjenje krečanskih prebivalcev s te ali one strani storili, poročila ne vedo ničesar povedati. Nasprotno se čuje o čedalje

večjih nemirih ondi. Moritve so na dnevnem redu. Kristijanje beže z otoka. — Avstro-Ogerska je predlagala vevlastim blokadovanje Krete. Ta misel ni prodrla. Rusija je temu predlogu posebno nasprotovala. — Revolucijski odbor se pripravlja na to, da slovesno proglasi neodvisnost Krete. Ruski listi so že prej priporočali, da naj bi se Krečani pripoznali kot vojujoča se oblast, vsled česar bi Turčija potem rajši dovolila kake koncesije. Če se zdaj utegne res zgoditi, da revolucijski odbor dožene slovesno proglasitev neodvisnosti otoka, je pričakovati, da vevlasti tej proglasitvi ne bodo ugovarjale in to zgolj zaradi tega ne, da bi Turčija čim prej zadovoljila Krečane in naredila mir med nezadovoljnimi prebivalci. — Čuje se, da je provizorna vstaška vlada za slučaj, da bi se velesile uprle združenju Krete z Grško, sklenila zahtevati, naj prevzame Angleška protektorat čez Kreto. — Turčija se obotavlja dati pravice Krečanom, ker se zanaša na nejedinstvo vevlastij. Vendar se pri tem lahko zmoti. Če bi stopile Rusija, Anglija ali Grška odločno na noge, bi tudi v tem slučaju vevlasti vsled nejedinstvi skupno ne nastopile proti tej ali oni vevlasti. Tedaj bi se prav lahko zgodilo, da pride Turčija ob Kreto in to vsled svoje trmoglavosti.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

XI. Zbornični svetnik Karl Luckmann poroča o dopisu c. kr. dežel. predsedstva, ki naznanja, da je deželni zbor kranjski v svoji seji dne 8. februvarja t. l. sklenil nastopno resolucijo: „Visoka c. kr. vlada se naprosi, da predloži državnemu zboru zakonski načrt, po katerem se dovolijo za obrtnostna podjetja, ki se tekom 5 let na novo ustanove v mestu Ljubljani in katasterskih občinah Spodnja Šiška, Vodmat in Vič one davčne in pristojbinske olajšave, katere so se dovolile z zakonom z dne 10. avgusta 1895., drž. zak., števil. 131, za okoliš Trsta in katastersko občino Milje“. C. kr. deželno predsedstvo želi zvedeti stališče, katero zavzema zbornica nasproti zaprošenim davčnim in pristojbinskim olajšavam. Prosi torej, da se mu naznani, kateri obrtniški predmeti in v koliki množini se razpečavajo osobito v Ljubljani in v okolici in kateri se od zunaj uvažajo. Dalje, kateri predmeti se že izdelujejo v Ljubljani in glede katerih bi bilo želeti in na to delati, da bi se izdelovali v Ljubljani in njeni okolici. Prosi se tudi naznaniti, če ima in za katera obrtnostna podjetja ima Ljubljana pogoje, da bi se mogla ta razviti in katere olajšave je eventuelno dovoliti obrtnostnim podjetjem, ki bi se na novo ustanovila in na katere vrsti podjetij bi se naj raztegnile te olajšave. Slednjič se želi, da se sporoči, ali je sploh priporočati dovolitev takih olajšav in kakšen financijalen vpliv bi imele osobito na že obstoječa podjetja. Predno razmotrimo te točke, treba je poznati zakon, o katerem je bil govor v kranjskem deželnem zboru. Ta določa:

Člen I. „Vladi se daje oblast, da takim obrtnostnim podjetjem, katere se v času med 1. dnem januarja 1896. l. in 31. dnem decembra 1900. l. na novo ustanove in v obrat spravijo v mestu tržaškem, v njegovem okolišu ali v katasterski občini Milje, dodeli v členu II. tega zakona oznamene ugodnosti glede na plačevanje davkov in pristojbin, ako navedene podjetbe nameravajo narejati take predmete, kateri se v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem

zboru, ali sploh še ne narejajo ali se pak narejajo samo v obsegu, ne ustrezajočim danim gospodarskim razmeram, in ako se ob enem spozna, da je ustanovitev teh podjetij sploh v korist narodnega gospodarstva.

Člen II. Ugodnosti, ki jih je dodeliti morajo obsegati:

a) prostost od kolkov in neposrednih pristojbin za pogodbe o ustanovitvi družeb, ako se napravi delniška družba, vendar samo vstevši prvo izdajo delnic in delniških začasnih in pa na trajno dobo največ dvanajstih let za delniške kupone; naposled za pridobitve zemljišč za namene obratovanja do časa, ko se prične obrat;

b) prostost od dobitkarine, uvedene s cesarskim patentom z dne 15. decembra 1815. l. (pr. s. z. za ljubljansko gubernijo, III. dopolnilni zvezek št. 22), in dohodarine, uvedene s ces. patentom z dne 29. oktobra 1849. l. (drž. zak. št. 439), in pa od vsakega državnega davka, ki bi v bodoče utegnil stopiti na njeno mesto, izvzemši osebno dohodarino, na dobo dvanajstih let od časa, ko se obrat prične;

c) prostost od domarine glede mestnosti, neposredno namenjenih za obrat obrtnosti, ako niso vzete v najem, za isto trajno dobo.

Če natančno premotrimo člen I. in presodimo, da je težko določiti, kateri predmeti se v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru, narejajo v obstoječim gospodarskim razmeram neustrezajočem obsegu, moramo priti do sklepa, da se more na vprašanje, kedaj in katerim obrtnostnim podjetjem naj se dovolijo olajšave, le od slučaja do slučaja odgovoriti. V Ljubljani in njeni okolici obstoje: stavbena mizarstva, stavbena ključavničarstva, tovarna za stroje, tovarna za gasilno orodje in kovinsko blago, tovarna za dratene žebličke, zvonolivarna, več tovarn za opeko, tovarna za barveni les, pivovarne, tovarne za parkete in lesno blago, tovarna za kavine surogate in kandite, c. kr. glavna tobačna tovarna, bombažna predilnica in tkalnica, tovarna za volneno blago in dve tovarni za usnje, tovarna za papir, tovarne za drobljenje lesa, tovarna za klejni in drugi debeli papir, parne žage, tovarne za slamnike, podjetja za pohištveno opravo, tovarna za lim in koščeno moko, mlini itd. Na te obrtnostne stroke bi se olajšave, katere želi zakon, ne mogle raztezati. Nasproti uvaža se v Ljubljano mnogo oblačilnega blaga vsake vrste in ker so na Kranjskem tri znatne bombažne predilnice in tkalnice, pa nobene apreture, bi se lahko ustanovile belilnice, barvarije, apreture in prirejevalnice, bombažne preje in blaga. Kuhinjska posoda se uvaža in rentovala bi se morebiti tovarna za postekleno kuhinjsko posodo, ker ni na jugu Avstrije nobene take tovarne. Z uspehom bi lahko delovali tovarna za dratene mreže in kartonažna tovarna i. dr., za kateri obrtnosti se tvarina izdeluje v bližini po cenah, ki so zmožne konkurence in katero tvarino bo tudi zmirom dobiti. Tudi na ustanovitev sladkorne tovarne bi se lahko mislilo, kajti poskušnje s pridelovanjem pese so se v deželi obnesle. Pri tem se pa mora poudarjati, da bi dovolitev olajšav zadela na ugovor konkurence. Tovarna za jeklena peresa, jeklena pisna peresa, plančete za moderce, tovarna za pile, tovarna za kmetijsko orodje, predilnica za konopljo, tovarna za blago iz konoplje, tovarna za orožje, tovarna za godala in glasovire, tovarna za gumbe iz lesa, rogov, kosti, kostenca, bisernih matic in kovine, tovarna za živalske in rastlinske konzerve, tovarna

za bakrenasto blago, tovarna za svitlo usnje in usnjene tapete, tovarna za makaroni, tovarna za majolike, tovarna za vozove, tovarna za pohištvo iz zapognenega lesa, tovarna za šivalne stroje in velocipede, čistilnica za olje, tovarna za voščeno in usnjene sukno, tovarna za pšenično in rižovo skrob, tovarna za vinski kamen in vinsko kislino, tovarna za rokodelsko orodje, tovarna za volnene trakove in dr. Vseh teh tovarn ni na Kranjskem in blago izdelano v teh in še drugih tovarnah se uvaža. Toda če pomislimo, da v Ljubljani in okolici nedostaja vodna moč in da je rujavi premog, katerega je mnogo v deželi po razmerju kakovosti izvanredno drag in znižanja cene tudi tako dolgo ni pričakovati, dokler bodo vsi večji premogokopi v lasti jedne družbe, je jasno, da bi industrijska podjetja v označenem okolišu zelo težko mogla tekmovati z enakimi podjetji v drugih deželah, četudi je dobiti dosti in cenjenih delavskih močij. Vkljub temu bi morebiti zamogel tak zakon jednega ali drugega podjetnika vspodbuditi, da bi ustanovil v Ljubljani ali okolici novo industrijo, posebno če bi se mu posrečilo za isto doseči znižanje cen premoga, kar bi bilo morebiti mogoče Olajšave, katere bi bilo želeži, so v zgornjem sklepu visokega deželnega zbora označene. Dovolitev olajšav naj je v kompetenci vlade in naj isto podeli le za taka industrijska podjetja, katera na Kranjskem še ne obstoje, da ne bodo obstoječa od olajšav izključena podjetja v deželi imela povod pritoževati se zaradi oškodovanja. Odsek predlaga: Zbornica naj v smislu tega poročila izreče svoje mnenje. — Predlog se sprejme.

X. Zbornični svetnik Ivan Baumgartner poroča o dopisu kranjskega deželnega odbora, v katerem se naznanja, da je dež. zbor kranjski v svoji 14. seji dne 8. februarja 1896 nastopno sklenil:

„I. V pospeševanje industrije in trgovine deželi Kranjski se usnuje urad, naslonjen na trgovsko in obrtniško zbornico kranjsko, kateri ima stopiti v zvezo s c. kr. avstrijskim trgovskim muzejem na Dunaju in kateri ima nalog:

1.) dajati nepristranska in stvarna pojasnila onim, ki se zanimajo za kako stroko industrije ali trgovine;

2.) proučiti sedanje industrijske stroke v deželi in seznaniti zastopnike teh s potrebami tu- in inozemskega trga in posredovati tem za zveze z raznimi trgi;

3.) proučiti naravne in gmotne pogoje in moči v deželi Kranjski za osnovo novih industrijskih strok.

II. Urad je vezan, redno poročati deželnemu odboru o svojem delovanju.

III. Dotične stroške je pokriti iz kredita za obrtni pouk.

IV. Deželnemu odboru se naroča, da v tem oziru potrebno ukrene s trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubljani.

Ker imajo ti sklepi namen na Kranjskem že obstoječo industrijo in trgovino kolikor mogoče podpirati, pospeševati in pouzdigniti in tudi delati na ustanovitev novih industrij, je pač ob sebi umevno, da mora zbornica te sklepe le toplo pozdraviti in da mora z vsemi svojimi močmi na to delati, da se uresniči ideje, ki so zapopadene v teh sklepih. Če se namen tudi le deloma doseže, se mora s vso gotovostjo trditi, da se bo povzdignilo tudi blagostanje dežele. V dosego namena pa niso le prebivalci, temveč ob sebi umevno tudi vlada, dežela in zbornica močno interesovani in če pošteno sodelujejo vsi faktorji, do-

seglo se bode tudi brezdvomno nekaj koristnega. Izvedba pa je zelo težavna, ker todobno ne poznamo osebe, katerim naj bi se zaupal novi urad. Ker je zbornica pri stvari močno interesovana, je odsek mnenja, da naj bi se deželnemu odboru predlagalo, da naj bi doslej, dokler se ne omogoči ustanovitev samostojnega urada oskrbovala v sklepih obsežena opravila zbornica in sicer po odboru, obstoječem iz petih gospodov, v katerem odboru naj bi bil tudi zbornični tajnik. V odbor bi torej ustopili štirje zbornični člani, ki naj bi o obstoječih industrijskih strokah v deželi in o teh potrebščinah podajali v prvi vrsti stvarna pojasnila in bi pomagali posredovati, da se napravijo zunanje zveze in ki bi ob sebi umevno se posvetovali in sklepali o vseh korakih, katere bi bilo v tej zadevi storiti v dosego namena. Poročila na deželni odbor bi imel odbor predložiti zbornici v posvetovanje in sklepanje. Dežela bi imela zbornici povrniti le izdatke v gotovini. Da se more namen doseči, bi se moralo stopiti v zvezo s c. kr. avstr. trgovskim muzejem in poprositi za tega podporo. Zbornica bi imela potem, kakor hitro deželni odbor k temu pritrdi, dotične daljne korake storiti. Dalje je neobhodno potrebno, da se napravi seznam obstoječih industrij v deželi in se stopi v zvezo s podjetji, da se doseže to, kar želi sklep 1., 2. Nadaljni seznam bi imel obsegati pogoje in moči za ustanovitev novih industrijskih strok ali novih priprav za industrijska podjetja, v kateri namen bi se moralo poizvedeti, kje se nahajajo vodne moči, premog in materialije za industrijske predmete. Konečno bi se odbor imel tudi s tem baviti, na kateri način bi bilo ustanovitev novih industrijskih strok gmotno podpirati. Odsek predlaga torej: Čestita zbornica naj v navedenem smislu izreče svoje mnenje. — Predlog se sprejme.

XI. Zbornični tajnik poroča, da je c. kr. okrajno glavarstvo črnomaljsko v svrhu posvetovanja glede ustanovitve zadruga za sodni okraj črnomaljski določilo 28. aprila. K temu posvetovanju je posvetovanju je zbornica poslala odposlanca, ki je mnogobrojno zbranim obrtnikom razjasnil postavna določila glede ustanovitve in namena zadrug. Pri tem je pojasnil na to določila iz novel k obrtnemu zakonu z dne 15. marca 1883. drž. zak. št. 39 in z dne 8. marca 1885, drž. zak. 22, katera je upoštevati pri ustanovitvi zadrug. V sodnem okraju črnomaljskem je 37 mlinarjev in žagarjev, 17 čevljarjev, 13 mizarjev, 1 kolar, 11 krojačev, 1 klučaničar, 2 steklarja, 6 kovačev, 4 peki, 1 tkalec, 2 slikarja, 1 brivec, 1 klepar, 1 klopučar, 2 opekarja, 20 mesarjev in klavcev, 4 zidarji, pa 1 apneničar, dimnikar izdelovalec soda-vode, dalje 71 trgovcev, 100 gostilničarjev in 12 žganjetočnikov, torej skupaj 310 trgovcev in obrtnikov. Navzoči so pred vsem poudarjali, da bi bilo najkoristnejše, da bi bili rokodeljski obrti jedna za druga zase. Ker je pa teh premalo in so te razdeljeni na celi sodni okraj in se je z več strani izrazila misel, da bi v tem okraju mogla kaka zadruga le obstati, ko bi bili v nji združeni vsi trgovci in obrtniki, so se navzoči obrtniki zjedini v tem: Delati je na to, da se ustanovi zadruga vseh trgovcev in obrtnikov sodnega okraja črnomaljskega. Ob tej priliki volil se je tudi provizorični odbor, ki naj bi ustanovil in predložil pravila, če politična deželna oblast odobri krajevni obseg zadruga. Ker je odsek mnenja, da bi bilo v rsnici najkoristnejše, če bi se vsi trgovci in obrtniki črnomalskega sednega okraja združiti v jedno zadrugo, kakeršna že 11 let obstoji za sodni okraj metliški,

predlaga: Zbornica naj se v svojem poročilu na c. kr. okrajno glavarstvo črnomaljsko v tem zmislu izreče. — Predlog se sprejme. (Konec sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Čudo moderne tehnike. Strokovni list „Extrablatt für österr.-ung. Papier-Industrie“ objavil je te dni nasledni zanimivi poskus, ki so ga napravili nedavno v papirnici tvrdke Menzel & Co. v Olgenthalu. Šlo je zato, da bi konstatovali, koliko je treba časa, da se spremeni živo drevo v časopis. V ta namen posekali so tri velika drevesa v bližini papirnice. To se je zgodilo ob 7. uri 35 minut zjutraj v prisotnosti lastnikov papirnice in notarja, ki je bil pozvan, da službeno potrdi ta poskus. Posekana drevesa so spravili na žago papirnice, kjer so jih zrezali v 0 30 m dolge, drobne koščke. Ti koščki došli so v mehanični mlin in žaganje došlo je v velike čebre, kjer so je pomešali z drugimi tvari, potrebnimi za izdelovanje papirja. Ta zmes je tekla po stroju za izdelovanje papirja in ob 9. uri 34 min. odrezala se je prva pola. Zrezani papir prepeljali so v prisotnosti notarja v tiskarno, oddaljeno kake 4 kilometre od papirnice in ob 10. uri bil je list dotiskan. Drevo se je torej spremenilo v 2 urah 25 min. v časopis! Omenjeni lastniki papirnice pa niso zadovoljni z izidom tega poskusa, ampak nadejajo se, da pridobe prihodnjič še kakih 20 minut.

Resolucija o kmetistvu.

V soboto in nedeljo je v Ljubljani bil shod katoliških delavcev. Ta shod je sklenil več resolucij glede preustrojenja socialnega reda po krščanskih načelih.

Glede kmetijskega stanu je shod sklenil sledečo resolucijo:

1. Zastopniki slov. del. stanov izražajo, da se naj v vseh slov. pokrajinah snujejo svobodne kmečke zadruga, ki naj bodo tako urejene, da k njim lahko pristopijo vsi, tudi najrevnejši zastopniki kmečkega stanu.

2. Kmetije naj uporabljajo pridelane surovine čim največ moči naravnost v svojo potrebo. Zadruga naj izdelovanje sukna, platna, usnja itd. prevzamejo in napredku časa primerno s potrebnimi stroji izdelujejo za svoje ude.

3. Carine same ne morejo rešiti kmetijstva.

4. Treba je umetnih gnojil za kmetijstvo na Slovenskem sploh, in one rudninske snovi, ki služijo v namdestilo opešane rodovitne prsti in namestu hlevnega gnoja naj v posameznih deželah poiščejo in vporabljajo, in naj bodo tako proste kakor gramozne jame za osipanje cest.

5. V posameznih slov. deželah, kjer ga še ni, napravi se kemično poskuševališče, ki naj kmetom brezplačno posluje.

Priznati moramo, da so nasveti dobri, če tudi moramo reči, da je treba radikalnejših preosnov, če se hoče zares pomagati kmečkemu stanu. Pred vsem je treba upeljati progresivni kmetijski davek, da bodo imeli kme-

za zedinjeno Slovenijo. Ko bi ta ideja mej Slovenci tudi se že pozabila, že Nemce skrbe, da se zopet oživi, ker so tako nestrpni, da tudi najzmernejši Slovenec pride do prepričanja, da dolgo Nemci in Slovenci ne moremo ostati brez škode za vsestranski napredki v jedni deželi združeni.

Politični pregled.

Volitve na Štajerskem. — Dne 17. t. m. je imelo „Slovensko Društvo“ zaupen shod v Mariboru in za bodoče volitve postavilo sledeče kandidate v kmetskih občinah: dr. Josipa Srneca in dr. Ivana Dečka za celjski, dr. posl. Franca Robiča in župnika Miho Lendovška za mariborski, dr. Jurtelo za ptujski, veroučitelja dr. Medveda za breški, dr. Rosino za ljutomerski, Ivana Vošnjaka za šoštanjski okraj. Ker Miha Vošnjak, dr. Radey, župnik dr. Lipold in Jerman ne kandidujejo več, so se Miha Lendovšek, dr. M. Medved, dr. Rozina in Ivan Vošnjak postavili kot novi kandidati. Za tri mestne skupine se kandidati še le razglase, a zmagali ne bodo, ker se v mestih ni letos še nič agitovalo.

Na Štajerskem se sedaj vsa volilna agitacija suče okrog celjske dvojezične gimnazije. Narodni in liberalni Nemci uporabili so to stvar proti konservativni stranki zlasti proti Kalteneggerju. Poslanec Morre je celo zapretil, da bodo Nemci skrbeli, da deželni zbor ne bode mogel zborovati, ako bode Kaltenegger zopet voljen. Razsajali bodo, dokler Kaltenegger ne izstopi ali vlada zbora ne razpusti. Tega pa ne bodo storili. S tem bi od sebe odbacili veleposestnike in vlada bi bila proti njim prisiljena odločno postopati. Če pa vlada začne odločno postopati, lahko liberalcem izviije celo vrsto mandatov. Posebno v dolnejštajerskih mestih bi zmagali Slovenci, ako bi le vlada ne podpirala Nemcev.

Na Koroškem so nemški nacionalci že v velikem strahu. V nobenem okraju se ne čutijo več varne. Konservativna stranka ima v vseh okrajih v kmetskih občinah upanje, da zmaga in spravi potem jednega svojca v deželni odbor. Celo v Celovcu hočejo konservativci postaviti svojega kandidata, ki pa pač ne bode zmagal proti županu gosp. Neunerju, ki bode kandidoval v imenu liberalnonarodnih Nemcev. Po našem mnenju konservativci malo preoptimistično sodijo položaj. V nemških krajih najbrž ne dosežejo kdo zna kacij uspehov. Tudi nemški konservativci tako odločno ne agitujejo kakor Slovenci, ki so samo minolo nedeljo imeli najst shodov. Vsi odborniki slovenskega političnega društva so bili odšli na shode. Nemce ta slovenska delavnost jako jezi.

Na Gorenjem Avstrijskem so narodni in liberalni Nemci se dogovorili, da bodo drug drugega podpirali pri bodočih deželnozborskih volitvah. Postavili bodo v mestih in kmetskih občinah skupne kandidate. Posebnih uspehov zlasti na deželi ne bodo dosegli. Konservativno veleposestvo gorenje-avstrijsko je pa odklonilo kompromis z liberalci. V deželnem zboru bodo zastopali veleposestvo sami konservativci. Večino odločuje cerkveno veleposestvo. Za časa liberalnih vlad so liberalni veleposestniki v veleposestniški skupini vselej zmagali, ker se cerkveno posestvo ni vsprejelo v imenik volilcev te skupine. Pod Taaffejevo vlado se je vsprejelo cerkveno veleposestvo mej volilce in od tedaj imajo konservativci v gorenje-avstrijskem deželnem zboru zanesljivo večino.

Moravski liberalni in narodni Nemci so za bodoče volitve sklenili kompromis. Ta kompromis je pa vendar jako nezanesljiv in se morda še pred volitvami razbije. Časopisje obeh strank ga je začelo podkopavati. Liberalni listi so začeli praviti, da so nemškonarodni Nemci s tem priznali, da je treba tudi z židi složno živeti. Temu pa ugovarjajo nemškonarodni listi in zagotavljajo, da se njih stranka protisemitizmu ne odreče. Kompromis velja samo za deželnozborske volitve.

Ta borba je pa zaradi tega pomenljiva, ker sedaj židje ne bodo marali dajati denarja za nemške agitacije. Liberalci so sklepajoč kompromis mislili, da s tem nekoliko zajeze protisemitizem. Njih listi sedaj naravnost pišejo, da zaradi tega kompromisa ne morejo razdirati prijateljstva z židi. Kompromis zatorej trajen biti ne more.

Rusija in Avstrija. — Včeraj, danes in jutri mudi se na Dunaju pri cesarju v posetih ruska carska dvojica. Na dvoru so tem povodom slavnosti Mesto je okrašeno. Občinski svet sam je v to žrtvoval 25 000 gld. Tudi posamezniki so se veliko prizadejali, da pokažejo avstrijsko prestolico čim lepšo mogočnemu vladarju ruskemu. Ta sestanek avstrijskega in ruskega cesarja, da si nima za podlago političnih motivov, je vendar velikega pomena za ohranitev evropskega miru.

Italija in Črnogora. — Zaroka črnogorske princezinje Helene z italijanskim prestolonaslednikom se je že oficijelno razglasila. Črnogorsko ljudstvo z veseljem pozdravlja to veselo vest, istotako tudi italijanski narod. Črnogorcem in Italijanom prijazni tuji listi laskavo pišejo o ti zaroki, drugače pišejo nasprotni listi. Ne more jim v glavo, kako more prestolonaslednik evropske vevlasti snubiti princezinjo jednega najmanjših vladarjev. Oni, katere boli, da ima Rusija tak vpliv v Evropi, kriče, da ta zveza nima političnega pomena, ker nočejo priznati ruske moči. Razsodnejši politiki pa pripisujejo tej zaroki veliko važnost. Vedo namreč, da se je ta sklenila le iz zgolj političnih nagibov. Italija potrebuje pomoči Rusije. Da to pridobi za se, je sklenila zvezo s Črnogoro, varovanko Rusije.

Kreta. — Lepo vrsto tednov se gre na Kreti za sveto pravico kristijanom, a še zdaj je niso dosegli. Pa tudi nič še ne kaže, da bi kmalu prišlo do tega. Turčija se zanaša na nejednost vevlastij in ničesar ne ukrene v pomirjenje, vstaši pa zahtevajo koncesij, in ker istih ne dobe, divjajo dalje po otoku. Grška, ki bi si rada prilastila Kreto, se prav ne upa z vojsko pričeti, ima pač preslabo organizovano armado. Manjka ji denarja v to. Vevlasti se dogovarjajo mej seboj, kako napraviti konec nenormalnim razmeram. Turčija pa mirno čaka, kaj bo poslednja usoda vse zadeve. Da bi Turčija imela resno voljo napraviti red na Kreti, storila bi bila to že s početka. Ker pa ve, da bi potem ne mogla več tako za se žeti, se obotavlja z reformami. Ubogo ljudstvo pri tem trpi, vevlasti se pa mej seboj prepirajo, kako bi bilo zmedene razmere vravnati, da ne bi bila katera uelevlast prikrajšana.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Konec.)

XII. Zbornični tajnik poroča dalje, da je c. kr. okrajno glavarstvo v Kranju predložilo dve prošnji, v katerih jedni se prosi za ustanovitev čevljarske zadruge za sodni okraj tržiški in v drugi za ustanovitev zadruga, ki bi obsegala vse trgovce in obrtnike sodnega okraja tržiškega. Pri obravnavi dne 4. maja, odrejeni od c. kr. okrajnega glavarstva, zastopani so bili samo črevljarji, irharji, sedlarji in urarji. V sodnem okraju tržiškem je 21 mlinarjev in žagarjev, 8 kovačev, 29 črevljarjev, 4 kolarji, po klučarji in mizarji, 7 krojačev, 4 tesarji, 2 izdelovalca kočev, 2 sedlarja, 1 izdelovalec lesnih cvekov, 1 izdelovalec lodna, 9 pekovi, 1 klopučar, 7 mesarjev, klavcev in vojeninarjev, 2 brivca, 6 usnarjev, 4 fužine za kose, 1 izdelovalec sukna, 1 dimnikar, 1 irhar, 2 zidarja, 2 urarja, 1 vrvar, 4 opekarji, 1 izdelovalec sode-vode in 74 trgovcev ter 47 gostilničarjev in krčmarjev, toraj skupaj 248 trgovcev in obrtnikov. Pri obravnavi bila je zbornica

zastopana po odposlancu. Navzoči čevljarji, irharji in sedlarji so se izrekli za to, da bi se združili v jedno zadrugo za sodni okraj tržiški, ker bi po njih mnenju le ta zamogla doseči namen, katerega ima zakon pred očmi. Od združitve z drugimi obrti okraja v jedno zadrugo ne pričakujejo gori imenovani nič koristnega, ker imajo ostali povsem druge koristi zastopati. Neki obrtnik se je pa izrekel za združitev vseh trgovcev in obrtnikov v jedno zadrugo. Pri glasovanju so pa glasovali vsi navzoči razun jednega za ustanovitev čevljarske zadruge. Odsek se je preveril, da so čevljarji v resnici interesovani pri ustanovitvi zadruge in bi zamogli napraviti zadrugo, katera bi se lahko vzdržala. On je za to, da se želji čevljarjev ustreže. Če bi ostali obrtniki želeli, da se ustanovi zadruga, bi se bili tudi udeležili posvetovanja, ker pa tega razun jednega niso storili, se more po pravici sklepati, da se s čevljarji nečejo družiti v jedno zadrugo. Odsek torej priporoča ustanovitev zadruge čevljarjev, sedlarjev in irharjev za sodni okraj tržiški in predlaga: Zbornica naj v tem smislu poroča na c. kr. okrajno glavarstvo v Kranju. — Predlog se sprejme.

XIII. Zbornični podpredsednik Anton Klein poroča o dopisu kranjskega deželnega odbora glede volitve jednega člana v deželni železniški svet. Po § 11. zakona z dne 17. januarja 1896., dež. zak. št. 7, je za presojanje železničnih projektov, ki jih je na podstavi tega zakona pospeševati in za pretresanje vprašanj, ki se ozirajo na njih finančno podporo iz deželnih sredstev, ustanoviti deželni železnični svet, katerega sestavo, uredbo in področje po nasvetu deželnega odbora določi deželni zbor. Po tem statutu voli trgovska in obrtniška zbornica jednega člana v deželni železnični svet, kateri obstoji iz 10 članov. Poročevalec predlaga imenom odseka: Zbornica naj voli v deželni železnični svet zborničnega predsednika Ivana Perdana. — Predlog se sprejme.

XIV. Zbornični podpredsednik Anton Klein poroča o računskem zaključku zbornice, potem o pokojninskem zakladu zborničnih uradnikov in služabnikov in o ustanovnem zakladu za onemogle obrtnike za l. 1895. Računi so se natančno pregledali in v redu našli. Dohodki zbornice s pristojbinami za znamke in vzorce v znesku 41 gld. 50 kr. ter obrestmi v znesku 171 gld. 30 kr. vred so znašali 6282 gld. 86 kr. Če prištejemo temu začetno blagajnično imovino v znesku 3727 gld. 18 kr., znašajo dohodki skupaj 10.010 gld. 4 kr. Stroški so znašali 7444 gld. 40 kr. in je znašala blagajnična imovina koncem decembra 2565 gld. 64 kr., katera je razun 64 kr., ki so bili v ročni blagajnici, plodonosno naložena. Zastali zbornični prispevski so znašali 731 gld. 53½ kr. Računski zaključek pokojninskega zaklada kaže dohodkov 17.830 gld. 25 kr. in stroškov 1300 gld. 11 kr., torej končnega premoženja 16.530 gld. 14 kr. Od teh je naloženih pri obrtnem pomočnem društvu 4981 gld. 58 kr., na 10.000 gld. se glasi jedna vinkulovana papirna renta, na 1500 gld. pa jedna 4 % kronška renta. Ostanek 48 gld. 56 kr. je bil v ročni blagajnici. Računski zaključek ustanovnega zaklada za onemogle obrtnike kaže dohodkov 5527 gld. 81 kr. in stroškov 611 gld. 39½ kr. Premoženje v znesku 4916 gld. 41½ kr. je naloženo z zneskom 115 gld. 74 kr. pri obrtnem pomočnem društvu z zneskom 4800 gld. pa v srebrni renti. Gotovina je znašala 67½ kr. Poročevalec predlaga imenom odseka: 1. Računski zaključek zborničnega računa, računa o pokojninskem zakladu

in ustanovnem zakladu za onemogle obrtnike za l. 1895 se odobre in potom c. kr. deželne vlade predlože vis. c. kr. trgovinskemu ministerstvu. 2. Računodajalcu se da absolutorij. — Predloga se sprejmeta.

XV. Zbornični svetnik Karl Luckmann poroča o prošnji nekega izdelovalca čevljev za znižanje pridobitnega davka in predlaga na podstavi obširnega poročila: Zbornica naj v smislu odsekovega poročila odda svoje mnenje. — Predlog se sprejme.

XVI. Zbornični svetnik Fr. Ksav. Souvan poroča o dopisu deželnega odbora kranjskega, v katerem se naznanja, da je ta upošteva je navedene razloge ravnateljstva c. kr. tehnološkega obrtnega muzeja na Dunaju izjemoma dovolil za nakup stroja za vrtanje in dolbenje 250—280 gld. posojila mizarskemu mojstru F. F. proti povračilu v štirih enakih letnih obrokih, če trgovska in obrtniška zbornica da polovico tega. Razlogi, ki so bili v deželnem odboru za dovolitev posojila, so preverili tudi odsek, da naj bi se ustreglo prošnji, katero priporoča ravnateljstvo imenovanega muzeja. Vsled tega predlaga odsek: Deželnemu odboru je poročati, da bo zbornica v imenovani namen izplačala znesek 125—140 gld., če se prositelj pravomočno zaveže, da bo vse posojilo v štirih enakih letnih obrokih vrnil deželnemu odboru. Imenovani znesek je vplačati deželni blagajnici, brž ko deželni odbor naznani, da je zadeva končno urejena. Razprave o tem predlogu sta se udeležila zbornični svetnik Feliks Stare in poročevalec. — Pri glasovanju se sprejme z večino glasov odsekov predlog.

XVII. Zbornični svetnik Josip Kušar poroča, da je visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo z ukazom z dne 6. junija 1896., v namen, da se pravočasno konstituirajo novo izvoljena zbornica, odredilo, da je v smislu § 8 zakona z dne 29. junija 1869, drž. zak. št. 85, postaviti volilno komisijo, ki naj volitve vodi in izvede. C. kr. deželna vlada je zbornico obvestila obvestila o tem z vabilom, da naj pripravi potrebna predela in naj izmed zborničnih članov pravočasno naredi volilni predlog za volilno komisijo. Po § 6. gori omenjenega zakona in oziroma po § 6. volilnega reda se volijo člani na 6 let in izstopi po preteku 3 let 31. decembra polovica članov po redu njih službenih let in ti se nadomestijo z novimi volitvami. Če jih ima več jednako službenih let, razsodi žreb, komu je izstopiti. Z ozirom na ta določila izstopi po službenih letih 11 zborničnih članov in sicer: A. Iz trgovinskega odseka, I. in II. volilna kategorija: gospodje Vaso Petričič, Karol Pollak in Avg. Skaberne; III. volilna kategorija: gospoda Fr. Omersa in Valentin Sušnik. B. Iz obrtnega odseka, I. volilna kategorija: gosp. Iv. Baumgartner; II. volilna kategorija: gospodje Iv. Dogan, Ant. Klein, Franc Kollmann in Jos. Kušar. III. volilna kategorija gosp. Karol Lukmann.

Ker je član I. volilne kategorije obrtnega odseka gosp. Maks Krenner umrl in se na njegovo mesto ni mogel noben pozvati; bi se morala v tej volilni kategoriji vršiti na mesto imenovanega nova volitev. Ker zbornica šteje 24 pravih članov, bo nadomestiti 12 članov z novimi volitvami. Da se volitve prirede in izvrše, postavi c. kr. deželna vlada volilno komisijo, ki obstoji iz jednega člana občinskega sveta ljubljanskega in 6 zastopnikov zbornice, od katerih 2 imata pripadati trgovinskemu odseku in 4 obrtnemu odseku in iz zapisnikarja. Tej komisiji predseduje komisar, katerega imenuje trgovinski minister. Odsek predlaga nastopne gospode kot člane volilne komisije: a) Iz trgovinskega odseka gospoda: Ivana

Perdana in Avgusta Skaberneta; b) iz obrtnega odseka gospoda: Ivana Baumgartnerja, Antona Kleina, Karola Lukmann in Filipa Supančiča. — Predlog se sprejme.

Zbornični svetnik Janko Kersnik pripomni, da je v današnji seji nameraval poročati o delovanje zadnje sesije kranjskega deželne zboru. Toda ker je čas že precej potekel, bo na željo večih gospodov tovarišev poročal v jedni prihodnih sej.

Obrtnijske raznoterosti.

Železnice vsega sveta so dolge 687.550 kilometrov, in sicer so evropske dolge 246 300 kilometrov, ameriške 364.970 km., azijske 41.970 km., afriške 13 103 km., in avstralske 22.202. kilometrov. Največ železnic imajo Združene države, namreč nemške so dolge 45.462 km. francoske 39 679 km., ruske 35 560 km., angleške 33.641 km., avstro-ogerske 30 038 km., italijanske 14.626 km., španske pa 12 147 kilometrov.

Najstarejši rudniki. Po preiskavah Morganovih so v sinajskem gorovju še pred 3000 leti bili bakreni rudniki. Kakor se sodi, se je v teh rudnikih ruda kopala najmanj 4000 let. Baker se je tedaj dobival prav na podoben način, kakor se dobiva dandanes. Ker ima bakrena ruda na Sinaju le malo bakra v sebi, se je delo le izplačevalo, ker so bili delavci po ceni. Delali so namreč robí.

Kmetijstvo.

Dve trtni bolezni.

Grozdna plesnoba se nahaja v Avstriji že blizu 50 let ter prouzroča po nekaterih krajih veliko škodo, ako se ne rabi proti njej nikako sredstvo. Po Dolenjskem so to bolezen opazili še le v zadnjih letih. Da vinogradniki vsled te glive ne bodo prišli v žalosten položaj, morali bodo takoj z vso odločnostjo poprijeti se sredstev, kakršna povsod rabijo z najboljšim uspehom. Ker je pa grozdna plesnoba mnogim še popolnoma neznana, bodi dovoljeno, da jo naprej nekoliko opišemo.

Grozdno plesnobo prouzročujejo majhne glive, podobne peronospori, ki se kakor tanke nitke razširjajo po zelenih organih; ob straneh teh nitok se naredijo posebne izbuknine (sesalne korenine), katere se zajedo v nežne organe, posebno v jagode, ter srkajo iz njih sok. Ako glive popijejo sok, se seveda dotični del ne more razvijati in se posuši.

Ta gliva napada grozdje in listje; škoda na listju je malenkostna, škoda na grozdju pa prav velika. Grozd, napaden od te bolezni, je tak, kakor bi bil potresen s pepelom. Ker gliva prepreže vso jagodo in srka iz nje sok, se jagoda ne more razvijati, ostane le drobna, zleseni, naposled počni in se posuši. Tako ta plesnoba lahko uniči vso trgatve.

Ako je vreme gorko, se ta bolezen pokaže prav zgodaj, in sicer meseca maja, t. j. še pred cvetjem. Tedaj se pa ne razširja prav močno, temveč še le pozneje, ko postane bolj vroče.

Kakor druge bolezni, tako tudi ta ne napada vseh vrst in ne v vseh legah rastočih trt enako. Trte, ležeče v bolj vlažnih krajih, so grozdni plesnobi bolj podvržene; manj pa ta bolezen napada nizko vzgojene trte in trte v neplevelnih vinogradih. Nizka vzgoja ima torej tudi v tem slučaju prednost. Tudi se priporoča vinograde pridno pleti.

Kot edino sredstvo se z najboljšim uspehom rabi žveplo. To mora biti prav fino zmleto, kakor moka; čim finejša, tem boljše. Za žveplanje se rabijo posebni, nalašč za to napravljeni mehovi.

Dobro je, ako se žveplo preseje na fino sito, predno se napolni v meh, ter se popolnoma razdrobi, ker sicer kosci ovirajo fino razprševanje. Žveplati je treba počasi in enakomerno. Paziti je treba, da žveplo ne pride v oči, ker jako žge. V ta namen se lahko obesi čez oči kos tula. Posebno je treba paziti, da žveplo pride na grozdje, pa tudi na listje. Žvepla naj se le v tistem vremenu, kadar ni nič vetra. Dalje naj se žveplanje opusti v mokrih dneh, kakor tudi tedaj, kadar je po listju rosa.

Če je po žveplanju vreme suho, je to jako ugodno za pokončanje bolezni, kajti vsled solnčnega pripekanja se začne žveplo nekako žgati; spreminja se v žvepleno sokislino, in ta pokonča vse glive, ne pa žveplo samo. Ako torej po žveplanju ni gorko, se z žveplanjem ne doseže zaželeni vspeh. Seveda s tem ni rečeno, da mora solnce ravno tisti dan močno pripekati; saj žveplo ostane dolgo časa na listih in grozdih, če ni kmalu po žveplanju dežja. Ako pa se pripeti to, je treba iz nova požveplati.

To sredstvo se mora rabiti prav zgodaj, kdor hoče doseči dober vspeh. Prvo žveplanje se mora izvršiti še pred cvetjem, in sicer prav močno, drugo koj po cvetju; pozneje se pa žvepla le tedaj, če se tu pa tam pokaže bolezen še na kakem grozdu. Z vspehom žveplano grozdje ostane vedno zdravo in jagode se enakomerno debele. Žveplo, katero je ostalo na jagodah, jim daje neprijetno zunanost, kar naj pa vinogradnika nikakor ne moti, ker to umazanost opere dež, predno se začne grozdje mecati.

Malo pred trgatvijo naj se ne žvepla več, ker drugače more priti veliko žvepla v vino, ki dobi potem duh po žveplu.

Ker se porabi na 1 ha pri nizko vzgojenih trtah komaj 50 kg žvepla, znašali bodo stroški približno 7, k večjemu 10 gld., ako vračunimo žveplo, meh in delo.

Strupena rosa je še bolj nevarna kakor grozdna plesnoba in je že povsod razširjena ter dela ogromno škodo, kjer se le pokaže, izpregovorimo naj še o nji nekoliko.

Grozdna plesnoba in strupena rosa sta si glede pokončevanja popolnoma nasprotni; dočim plesnoba dela škodo na grozdju, oškoduje strupena rosa listje. Listje, napadeno od strupene rose, se kmalu posuši. Ta bolezen napada vse trte razven nekaterih amerikank, pa ne vseh enako močno.

Strupena rosa je gliva, kakor grozdna plesnoba, ter srka sok iz listov. Gliva pride na zgornjo stran